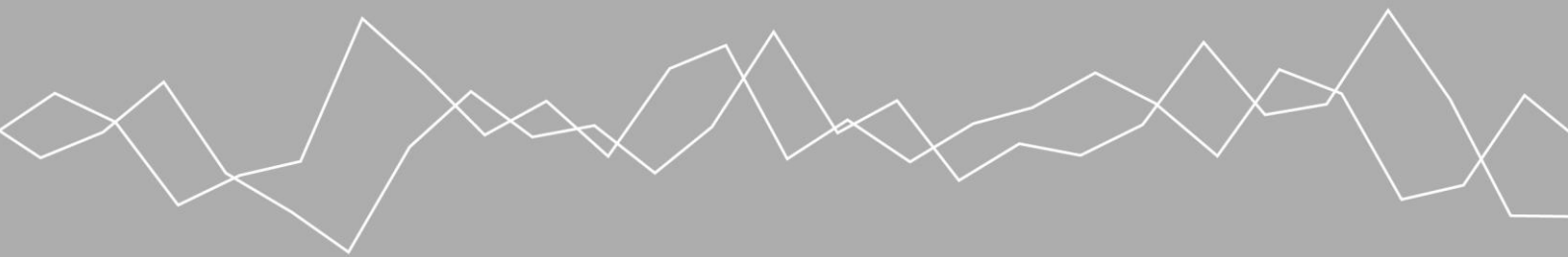

Verkenning effecten tweede verhoging van
wettelijk minimum(jeugd)loon per 1 juli 2019

Amsterdam, november 2020
In opdracht van ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Verkenning effecten tweede verhoging van wettelijk minimum(jeugd)loon per 1 juli 2019

De invloed van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon
voor 18- tot en met 21-jarigen op de werkgelegenheid en bbl-instroom

Jelle Zwetsloot
Tobias Vervliet
Siemen van der Werff
Bas ter Weel

seo economisch onderzoek

“De wetenschap dat het goed is”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winst oogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 2020-80

ISBN 978-90-5220-099-6

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2020 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Weinig kortetermijneffecten door tweede verhoging wettelijk minimumloon op werkgelegenheid en onderwijsdeelname jongeren

Vanaf 1 juli 2019 is de tweede stap van de verhoging van het wettelijk minimumloon in werking getreden. De tweede verhoging komt bovenop de eerste verhoging per 1 juli 2017.

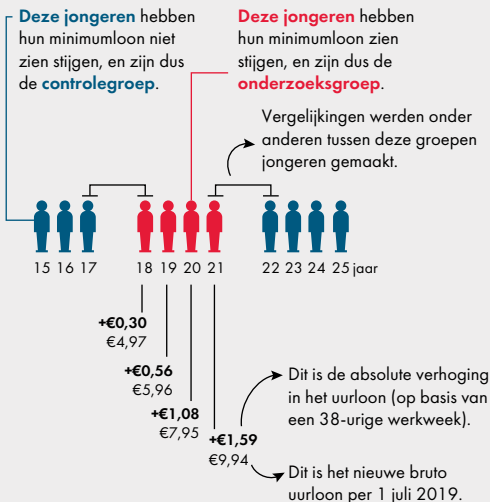
SEO Economisch Onderzoek bestudeerde de effecten van de tweede verhoging op de werkgelegenheid, de lonen en onderwijsdeelname van jongeren tussen 18 en 21 jaar. De lonen stegen, maar het verhoogde wettelijk minimumloon heeft nauwelijks effect op de werkgelegenheid en onderwijsdeelname.

Anders dan bij de eerste verhoging zijn werkgevers voor de tweede verhoging niet gecompenseerd voor de stijging van de loonkosten van 18- tot en met 21-jarige werknemers.

Let op: de resultaten hebben betrekking op de korte termijn in een periode van hoogconjunctuur. De coronacrisis is hierin niet meegenomen. De effecten op lange termijn en in laagconjunctuur kunnen anders zijn.

Onderzoeksmethode

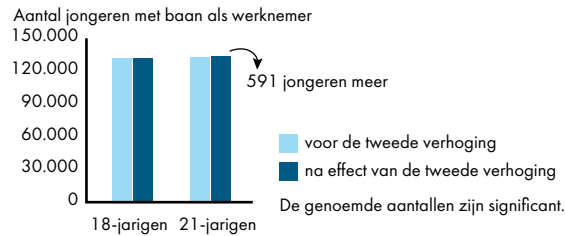
Voor dit onderzoek zijn de effecten gemeten met een *difference-in-difference-analyse*.

ARBEIDSPARTICIPATIE

Nauwelijks effect op netto arbeidsparticipatie

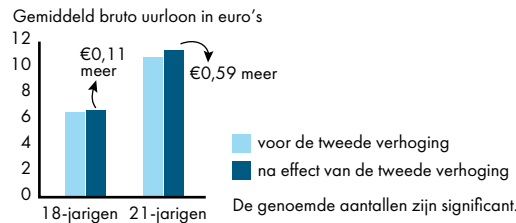
De tweede verhoging van het wettelijk minimumloon heeft in de eerste acht maanden na de verhoging weinig invloed op het aandeel 18- tot en met 21-jarige jongeren met een baan als werknemer (netto arbeidsparticipatie).

LONEN

Jongeren verdienen gemiddeld meer per uur

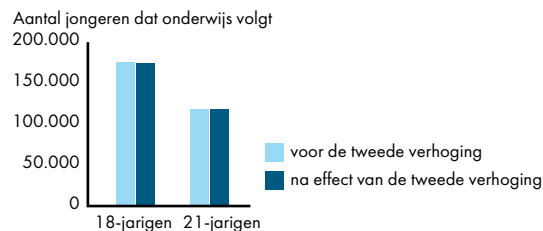
18- tot en met 21-jarige jongeren verdienen door de tweede verhoging gemiddeld meer per uur. Niet alle jongeren hebben hun loon zien stijgen: dat komt doordat een deel van de jongeren al vóór 1 juli 2019 meer verdiende dan het wettelijk minimumloon.

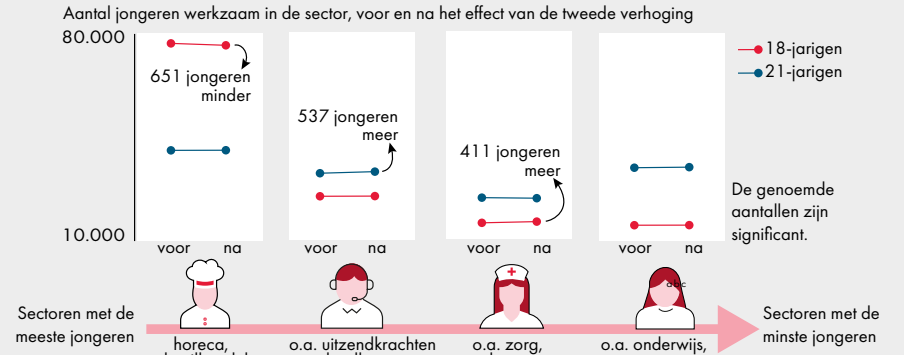
ONDERWIJSDEELNAME

Geen afname in onderwijsdeelname door verhoging

Als lonen hoger worden kan het aantrekkelijker zijn om te werken, dan om onderwijs te volgen. De tweede verhoging van het wettelijk minimumloon heeft echter nauwelijks invloed gehad op de onderwijsdeelname van 18- tot en met 21-jarige jongeren.

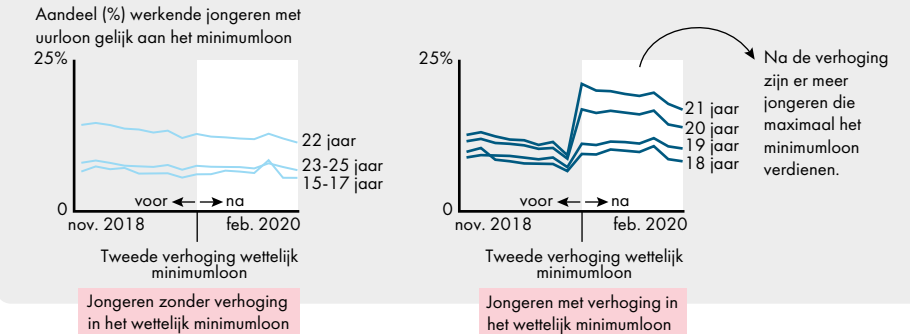

18-jarigen hebben door de tweede verhoging minder vaak een baan in de horeca en detailhandel

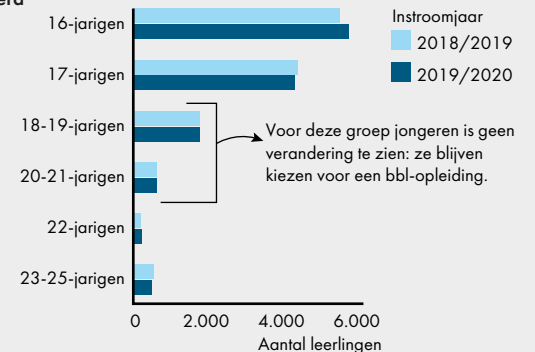
Jongeren verdienen vaker het wettelijk minimumloon

De keerzijde van een hoger gemiddeld uurloon is dat jongeren vaker gebonden zijn aan het wettelijk minimumloon. Tijdens een economische neergang hebben werkgevers geen bewegingsruimte om jongeren van deze leeftijd aan te nemen tegen een lager loon. Werkgevers kunnen er mogelijk voor kiezen om goedkopere vormen van arbeid (waaronder zzp'ers of jongeren uit een lagere leeftijdsgroep) in te zetten.

Instroom in bbl-opleidingen blijft onveranderd

18- tot en met 20-jarige bbl-studenten zijn uitgesloten van de wettelijke verhoging van het minimumloon. Dat betekent theoretisch dat het voor deze groep jongeren relatief onaantrekkelijk is geworden een bbl-opleiding te volgen, omdat een hoger loon zou kunnen worden verdiend in andere banen. De onderzoeksresultaten laten een onveranderde instroom in bbl-opleidingen zien.

Samenvatting

De tweede verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 21-jarige jongeren is nauwelijks van invloed geweest op hun netto arbeidsparticipatie. 18- tot en met 21-jarige jongeren zijn door de verhoging gemiddeld 3 tot 5 procent meer gaan verdienen. Tegelijkertijd verdienen 18- tot en met 21-jarige jongeren na de tweede verhoging ook vaker precies het voor hen geldende minimumloon. De tweede verhoging lijkt nauwelijks invloed te hebben gehad op de onderwijsdeelname en instroom in bbl-opleidingen van 18- tot en met 21-jarige jongeren.

Onderzoek

Vanaf 1 juli 2019 is het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 21-jarige jongeren verder gestegen. Het minimumloon voor 21-jarigen is nu gelijk aan het volwassenen minimumloon. De tweede verhoging komt bovenop de eerste verhoging per 1 juli 2017. Beide aanpassingen in het wettelijk minimumloon gelden niet voor 18- tot en met 20-jarige jongeren die via de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) werken.

Dit onderzoek meet de kortetermijneffecten van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 21-jarigen, bovenop de effecten van de eerste verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 22-jarigen. Het onderzoek beantwoordt de volgende hoofd- en deelvragen:

1. Wat is de invloed geweest van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 21-jarigen op de werkgelegenheid van jongeren?
 - a. Wat is de invloed voor verschillende groepen jongeren?
 - b. Wat is de invloed voor verschillende sectoren?
2. Wat is de invloed geweest van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 21-jarigen op de instroom van jongeren in bbl-opleidingen?

Ook vergelijkt dit onderzoek in meer kwalitatieve zin de effecten van de eerste verhoging van het wettelijk minimumloon per 1 juli 2017 met de effecten van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon per 1 juli 2019. Voor een kwantitatieve meting van het totale effect van de verhoging van het wettelijk minimumloon vanaf 1 juli 2017 is separaat onderzoek noodzakelijk dat niet binnen deze studie past.

Methode en effectmeting

Voor het beantwoorden van de eerste hoofdvraag kijkt dit onderzoek naar de ontwikkeling in de netto arbeidsparticipatie, bruto uurloren en onderwijsdeelname van 15- tot en met 25-jarige jongeren, op basis van CBS Microdata. Via een *difference-in-difference* analyse stelt dit onderzoek vast of de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon gevolgen heeft gehad voor de arbeidsmarktpositie en onderwijsdeelname van 18- tot en met 21-jarige jongeren, bovenop de gevolgen van de eerste verhoging van het minimumloon. De analyse vergelijkt de ontwikkeling in de uitkomstmaten voor 18- tot en met 21-jarige jongeren met de ontwikkeling in de uitkomstmaten voor jongeren voor wie het minimumloon niet is verhoogd. De effectmeting beperkt zich tot en met februari 2020 en brengt daarom alleen de gevolgen op bovenstaande uitkomstmaten in de eerste acht maanden na de verhoging in beeld. De effecten van de lockdown en de economische onzekerheid die is ontstaan door het rondwarende coronavirus vallen hierbuiten. Wel kijkt het onderzoek op basis

van gegevens over maart 2020 of er aanwijzingen zijn dat de effecten door de coronacrisis zijn beïnvloed.

Voor het beantwoorden van de tweede hoofdvraag analyseert het onderzoek of de deelname aan bbl-opleidingen en de instroom in bbl-opleidingen van jongeren die voor het eerst het mbo betreffen zijn veranderd na de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon.

Netto arbeidsparticipatie

De tweede verhoging van het wettelijk minimumloon lijkt in de eerste acht maanden na de verhoging nauwelijks van invloed te zijn geweest op de netto arbeidsparticipatie van 18- tot en met 21-jarige jongeren. Specifiek komen voor 18- en 19-jarige jongeren geen eenduidige effecten uit de analyses naar voren, voor 20- en 21-jarige jongeren is er sprake van een licht positief effect op de netto arbeidsparticipatie. De netto arbeidsparticipatie betreft het aandeel jongeren met een baan als werknemer, jongeren die als zelfstandige werken en werkloze jongeren vallen hier niet onder.

Uitgesplitst naar sectoren tonen de analyses aan dat 18- en 19-jarigen door de tweede verhoging (iets) minder vaak een baan hebben in sectoren waarin traditioneel veel jongeren werken met een relatief laag uurloon, zoals de horeca en de detailhandel. Zij hebben echter (iets) vaker een baan in sectoren waar traditioneel relatief weinig jongeren werken, zoals de zorg. Voor 20- en 21-jarige jongeren zijn er geen duidelijke sectorverschillen.

Uurlonen

Het bruto uurloon van 18- en 19-jarige jongeren met een baan is door de verhoging gemiddeld met € 0,22 gestegen, het bruto uurloon van 20- en 21-jarige jongeren met gemiddeld € 0,55. De verhoging van het wettelijk minimumuurloon is hoger: voor 18- en 19-jarigen is het wettelijk minimumuurloon verhoogd met respectievelijk € 0,30 en € 0,56, voor 20- en 21-jarigen met respectievelijk € 1,08 en € 1,59. Dit verschil ontstaat doordat een deel van de jongeren voor 1 juli 2019 al meer dan het minimumloon verdiende en zij door de wettelijke verhoging niet meer zijn gaan verdienen.

De uurlonen zijn harder gestegen voor jongeren met een baan in de horeca en de detailhandel. Dit zijn de sectoren waarin de gemiddelde uurlonen voorafgaand aan de tweede verhoging ook het laagst waren, met als gevolg dat de uurloonverschillen tussen 18- tot en met 21-jarige jongeren werkzaam in verschillende sectoren zijn afgenomen.

Tegelijkertijd is het aandeel 18- tot en met 21-jarigen dat precies het minimumloon verdient fors gestegen. Onder 20- en 21-jarigen is dit aandeel verdubbeld tot ruim 16 en 20 procent van de jongeren. In een hoogconjunctuur, zoals de afgelopen jaren, heeft dit geen effect gehad op de netto arbeidsparticipatie, maar groepen jongeren voor wie het minimumloon op dit moment vaker bindend is lopen mogelijk meer risico op baanverlies tijdens een economische neergang. Werkgevers hebben immers geen bewegingsruimte om jongeren uit deze leeftijdsgroepen aan te nemen tegen een lager loon (of de lonen van huidige werknemers te verlagen) om zo in te springen op vraaguitval. Werkgevers kunnen er mogelijk voor kiezen om goedkopere vormen van arbeid (waaronder zzp'ers of jongeren uit een lagere leeftijdsgroep) in te zetten. Als we kijken naar het arbeidsaanbod hebben jongeren voor wie het minimumloon bindend is geen mogelijkheid om tegen een lager salaris als werknemer aan de slag te gaan. Dat zorgt mogelijk voor een groter risico op werkloosheid

voor deze groep jongeren en kan hen er toe bewegen om zich vaker als zzp'er aan te bieden. Ook kan het in dat geval aantrekkelijker zijn om in het onderwijs te blijven of daarin terug te keren.

Onderwijsdeelname

De onderwijsdeelname van 18- tot en met 21-jarige jongeren is in studiejaar 2019-2020 licht afgenomen. Op basis van de effectmeting kan echter niet eenduidig worden geconcludeerd dat 18- tot en met 21-jarige jongeren door de tweede verhoging minder onderwijs zijn gaan volgen. De daling in de onderwijsdeelname in het studiejaar 2019-2020 volgt op een vergelijkbare toename in het studiejaar 2018-2019. Mogelijk is er daarom sprake van een toevallige fluctuatie. Analyses op lange termijn moeten uitwijzen of de daling in onderwijsdeelname tijdelijk of structureel van aard is.

Beroepsbegeleidende leerweg (bbl)

Het aandeel onderwijsvolgende jongeren van 18 tot en met 21 jaar dat een beroepsbegeleidende leerweg (bbl-opleiding) volgt is in studiejaar 2019-2020 relatief sterk toegenomen. De instroom in bbl-opleidingen van 18- tot en met 21-jarigen die nieuw zijn in het mbo is echter nauwelijks veranderd. De (al lage) instroom in bbl-opleidingen vanuit het vmbo is onder jongeren van 18 jaar en ouder licht gedaald. Het is echter onwaarschijnlijk dat deze daling het gevolg is van een verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18-plussers, omdat de daling in lijn is met de reguliere jaarlijkse fluctuaties in de bbl-instroom.

Aangezien 18- tot en met 21-jarige jongeren in 2019-2020 vaker deelnemen aan bbl-opleidingen en ook niet minder vaak instromen in bbl-opleidingen lijkt het er niet op dat de uitzondering van de verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 20-jarigen in bbl-leerwerkplekken ervoor heeft gezorgd dat zij minder vaak een bbl-opleiding volgen.

Tegelijkertijd is voor de analyses naar bbl-deelname en bbl-instroom geen *difference-in-difference* analyse toegepast, omdat de vergelijkbaarheid tussen verschillende leeftijdsgroepen in de bbl-deelname en bbl-instroom te klein is. Daardoor kunnen de effecten niet als causaal worden geïnterpreteerd.

Eerste en tweede verhoging van het wettelijk minimumloon

Zowel de eerste als de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon lijken nauwelijks van invloed op de werkgelegenheid, onderwijsdeelname en bbl-instroom van jongeren voor wie het minimumloon is verhoogd. De effecten zijn gemeten op de korte termijn in een periode van hoogconjunctuur. Het is niet duidelijk in hoeverre de kortetermijneffecten zouden afwijken wanneer de verhoging in een periode van laagconjunctuur had plaatsgevonden. Ook is niet duidelijk of de resultaten standhouden op lange termijn. Om het cumulatieve effect van beide verhogingen zuiver vast te stellen is een separate analyse vereist. Dat geldt ook voor de effecten op de langere termijn.

Inhoud

Samenvatting	i
1 Inleiding	1
2 Netto arbeidsparticipatie, uurlonen en onderwijsdeelname	7
2.1 Netto arbeidsparticipatie.....	7
2.2 (Bruto) uurloon.....	15
2.3 Onderwijsdeelname en jongeren zonder baan en opleiding.....	20
2.4 Conclusie.....	24
3 Deelname en instroom bbl	27
3.1 Deelname bbl.....	27
3.2 Instroom bbl.....	28
3.3 Conclusie.....	30
4 Effecten eerste en tweede verhoging van het wettelijk minimumloon	31
Literatuur	37
Bijlage A Onderzoeksverantwoording	39
Bijlage B Regressieresultaten	45

1 Inleiding

Per 1 juli 2019 is het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 21-jarige jongeren voor de tweede maal verhoogd. Dit onderzoek bestudeert de effecten van de tweede verhoging op de werkgelegenheid en instroom in bbl-opleidingen van deze groep jongeren. Daarnaast vergelijkt dit onderzoek de effecten van de tweede verhoging met de effecten van de eerste verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 22-jarige jongeren per 1 juli 2017.

Vanaf 1 juli 2019 is de tweede stap van de verhoging van het wettelijk minimum (jeugd)loon in werking getreden.¹ De tweede verhoging komt bovenop de eerste verhoging per 1 juli 2017. Voor 18- en 19-jarigen is de tweede verhoging gelijk aan respectievelijk 2,5 en 5 procentpunt (Tabel 1.1). Voor 20- en 21-jarigen is sprake van een grotere verhoging, namelijk 10 en 15 procentpunt. Het minimumloon voor 21-jarigen is nu gelijk aan het volwassenen minimumloon.

De aanpassingen in het wettelijk minimum(jeugd)loon gelden niet voor 18- tot en met 20-jarige jongeren die via de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) werken. Hun staffelpercentages zijn gelijk aan de staffelpercentages van voor 1 juli 2017.

Tabel 1.1 Vanaf 1 juli 2019 hebben 21-jarigen recht op het volwassenen minimumloon

Leeftijd	Voor 1 juli 2017	Vanaf 1 juli 2017		Vanaf 1 juli 2019		Totaal
	Staffels	Staffels	Verandering (%-punt)	Staffels	Verandering (%-punt)	Totale verandering (%-punt)
23-plussers	100	100	0	100	0	0
22 jaar	85	100	15	100	0	15
21 jaar	72,5	85	12,5	100	15	27,5
20 jaar	61,5	70	8,5	80	10	18,5
19 jaar	52,5	55	2,5	60	5	7,5
18 jaar	45,5	47,5	2	50	2,5	4,5
17 jaar	39,5	39,5	0	39,5	0	0
16 jaar	34,5	34,5	0	34,5	0	0
15 jaar	30	30	0	30	0	0

Bron: Ministerie van SZW

Compensatie werkgevers

Voor de eerste verhoging van het minimumloon voor 18- tot en met 22-jarigen werden werkgevers gedeeltelijk gecompenseerd voor de stijging van de loonkosten. Enerzijds door het jeugd lage-inkomensvoordeel (Jeugd-LIV) vanaf 2018 voor 18- tot en met 21-jarigen en anderzijds door het lage-inkomensvoordeel (LIV) vanaf 2017 voor 22-plussers. Via de Jeugd-LIV en het LIV ontvangen werkgevers een tegemoetkoming in de loonkosten voor werknemers die (rondom) het minimumloon verdienen. Voor de tweede verhoging van het minimumloon voor 18- tot en met 21-jarigen zijn werkgevers niet gecompenseerd. Daarbovenop zijn de vergoedingen via het Jeugd-LIV en het LIV per 1 januari 2020 versoberd.² Per saldo zijn de loonkosten voor werkgevers tijdens de tweede stap van de verhoging meer gestegen dan tijdens de eerste stap van de verhoging.

¹ Zie het Besluit minimumjeugdloon op <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003599/2019-07-01>

² Zie wijzigingen Wet tegemoetkomingen loondomein op <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/06/17/belastingdienst-wijziging-van-de-wet-tegemoetkomingen-loondomein>

Literatuur

Het effect van een verhoging van het minimumloon op de werkgelegenheid en de beloning is in de wetenschappelijke literatuur slechts voor een aantal landen in beeld gebracht. De effecten van een stijging van het minimumloon kunnen worden uitgedrukt als een elasticiteit die aangeeft hoeveel procent de werkgelegenheid van de relevante groep verandert als het minimumloon een procent stijgt. De meeste studies analyseren verhogingen van minimumlonen en niet van minimumjeugdlonen. Omdat de werkgelegenheid van jongeren elastischer is dan die van volwassenen (beveegt sterker mee met het loon), kunnen deze bevindingen niet zomaar worden vertaald naar de situatie waarin het minimumloon voor jongeren wordt verhoogd. Over het algemeen zijn de geschatte effecten in de studies over veranderingen in het minimumloon voor jongeren echter gering: de elasticiteiten liggen tussen -0,4 en 0.³

SEO Economisch onderzoek heeft in 2018 de kortetermijngevolgen van de eerste stap van de verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 22-jarigen in kaart gebracht (Van der Werff et al., 2018). Uit de resultaten van die studie bleek dat de verhoging op korte termijn nauwelijks gevolgen heeft gehad voor de netto arbeidsparticipatie van 18- tot en met 22-jarigen. Ook was er geen sprake van grotere werkgelegenheidseffecten voor 20- tot en met 22-jarigen, terwijl de stijging van het minimumloon voor hen meer dan drie keer zo hoog was als voor 18- tot en met 19-jarigen. Daartegenover is het aandeel 18- tot en met 22-jarige jongeren dat maximaal het minimumloon verdient gestegen. Met name 20- tot en met 22-jarigen, voor wie de stijging van het minimumloon het hoogst was, verdienen na de eerste verhoging relatief vaak niet meer dan het minimumloon.

Dat er in Van der Werff et al. (2018) vrijwel geen werkgelegenheidseffecten werden gevonden kan te maken hebben met de gedeeltelijke compensatie voor de stijging in loonkosten aan werkgevers (zie boven). Dit kan ook het verschil verklaren met de ex-ante analyse van de aanpassingen in het wettelijk minimumloon, waarin het CPB een werkgelegenheidsverlies voor 18- tot en met 22-jarige jongeren van ongeveer 5 procent verwachtte, maar hierbij geen rekening hield met de (toen nog onaanbevestigde) compensatie voor werkgevers. Een andere reden kan zijn dat de verhoging plaatsvond in een periode van hoogconjunctuur, waarin er sprake is van een krappe arbeidsmarkt en werkgevers derhalve minder selectief kunnen zijn ten aanzien van hun personeelsbeleid. Ook waren er relatief weinig jongeren die het minimumloon verdienden: voorafgaand aan de eerste verhoging verdiende nagenoeg 90 procent van de 18- tot en met 22-jarige jongeren met een baan meer dan het wettelijk minimumloon (Van der Werff et al., 2018).

Voor de tweede stap van de verhoging heeft er geen werkgeverscompensatie plaatsgevonden voor de stijging van de loonkosten. Ook zijn de vergoedingen vanaf 2020 versoberd. Met andere woorden: de loonkosten van jongeren zijn voor werkgevers door de tweede verhoging meer toegenomen dan door de eerste verhoging. Daardoor is het ten opzichte van de eerste verhoging aannemelijker

³ Er zijn drie studies die op een causale manier de effecten van een verhoging van het minimumjeugdloon in beeld brengen. Pereira (2003) analyseert de verhoging van het minimumjeugdloon in Portugal in de periode 1986-1989 en vindt een werkgelegenheidseffect van -0,2 tot -0,4. Stewart (2004) bekijkt de verhoging van het minimumjeugdloon in het Verenigd Koninkrijk in de periode 1994-2000 en vindt een effect van -0,05 tot 0,1. Ten slotte komt de studie van Hyslop en Stillman (2007) het meest in de buurt van de verhoging die we in Nederland hebben gezien. Zij analyseren de verhoging van het minimumjeugdloon in Nieuw Zeeland in de periode 1997-2003. In Nieuw Zeeland is het minimumjeugdloon net als in ons land voor verschillende leeftijdsgroepen met een ander percentage verhoogd. De geschatte coëfficiënten liggen in een range van -0,04 tot -0,2.

dat de verhoging heeft geleid tot veranderingen in het personeelsbeleid van werkgevers en specifiek tot het minder aannemen van 18- tot en met 21-jarige jongeren. Ook zijn er na de eerste verhoging meer jongeren die het minimumloon verdienen. Bij een verdere verhoging van het minimumloon is werkgelegenheidsverlies dan waarschijnlijker, omdat de loonkosten voor werkgevers relatief gezien harder stijgen. Immers, het loon van jongeren die precies het minimumloon verdienen moet bij een verhoging van het wettelijk minimumloon meer worden verhoogd dan het loon van jongeren die (al) meer dan het minimumloon verdienen. Op korte termijn, en deze studie analyseert de kortetermijneffecten, moet ten slotte rekening worden gehouden met de historisch krappe arbeidsmarkt in 2019 en begin 2020, waardoor de effecten op de netto arbeidsparticipatie mogelijk niet gelden in een economische situatie die minder rooskleurig is.

Onderzoek

Dit onderzoek analyseert de kortetermijneffecten van de tweede verhoging van het minimumloon voor 18- tot en met 21-jarigen, bovenop de effecten van de eerste verhoging. Het onderzoek beantwoordt de volgende hoofd- en deelvragen:

1. Wat is de invloed geweest van de verhoging van het minimumloon voor 18- tot en met 21-jarigen op de werkgelegenheid van jongeren?
 - a. Wat is de invloed geweest van de verhoging van het minimumloon voor verschillende groepen 18- tot en met 21-jarige jongeren (opleidingsniveau, migratieachtergrond en geslacht)?
 - b. Pakt de verhoging van het wettelijk minimumloon anders uit voor sectoren waar relatief veel of relatief weinig jongeren werken?
2. Wat is de invloed geweest van de verhoging van het minimumloon voor 18- tot en met 21-jarigen op de instroom van jongeren in bbl-opleidingen?

Ook zet dit onderzoek de effecten van de eerste verhoging van het wettelijk minimumloon per juli 2017 naast de effecten van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon per januari 2019.

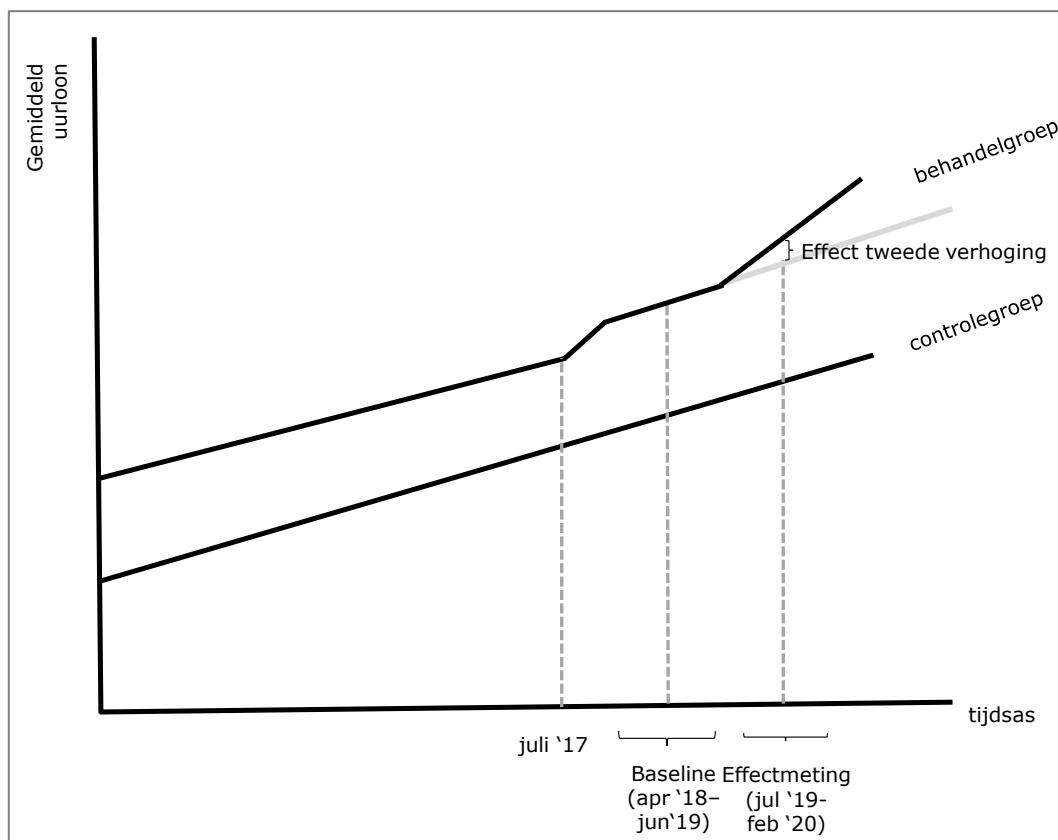
Methode

Voor het beantwoorden van de eerste hoofdvraag kijkt dit onderzoek naar de ontwikkeling in de netto arbeidsparticipatie, bruto uurlonen en onderwijsdeelname van 15- tot en met 25-jarige jongeren, op basis van CBS Microdata. Via een *difference-in-difference* analyse stelt dit onderzoek vast of de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon gevolgen heeft gehad voor de arbeidsmarktpositie en onderwijsdeelname van 18- tot en met 21-jarige jongeren, bovenop de gevolgen van de eerste stap van de verhoging. De effectmeting beperkt zich tot en met februari 2020 en brengt daarom alleen de gevolgen in de eerste acht maanden na de verhoging in beeld.

De effectmeting vergelijkt de ontwikkeling in de uitkomstmaten voor 18- tot en met 21-jarige jongeren (behandelgroep) met de ontwikkeling in de uitkomstmaten voor 15-17- en 22-25-jarige jongeren (controlegroep) voor wie het minimumloon niet is verhoogd (*difference*). Daarna worden deze ontwikkelingen voor 1 juli 2019 vergeleken met de ontwikkelingen erna (*difference-in-difference*). Op basis van deze analyse wordt zo betrouwbaar mogelijk het kwantitatieve effect van de tweede stap van de verhoging van het wettelijk minimumloon vastgesteld. Het model heeft als doel om de effecten van de tweede stap van de verhoging te schatten, conditioneel op de effecten van de eerste verhoging. Daarom kijkt het model voor zowel de behandel- als de controlegroep naar het gemiddelde van een uitkomstmaat in de periode juli 2019 tot maart 2020 en het gemiddelde van een uitkomstmaat in de periode april 2018 tot juli 2019, de zogeheten baseline.

Figuur 1.1 laat op basis van een fictief voorbeeld ten aanzien van het gemiddelde uurloon zien hoe het model de effecten van de tweede verhoging meet. In het voorbeeld maakt het gemiddelde uurloon een trendmatige positieve ontwikkeling door binnen zowel de behandelgroep (jongeren voor wie het minimumloon is verhoogd) als de controlegroep (jongeren voor wie het minimumloon niet is verhoogd). Tegelijkertijd stijgt het gemiddelde uurloon harder voor jongeren in de behandelgroep in de eerste periode na de eerste verhoging van het wettelijk minimumloon (juli 2017 – maart 2018), waarbij de totale effecten van de eerste verhoging zich in maart 2018 hebben gemanifesteerd. Vervolgens is er wederom sprake van een gelijke ontwikkeling van het uurloon binnen de behandel- en controlegroep (april 2018 – juni 2019). Na de tweede verhoging van het minimumloon stijgt het gemiddelde uurloon binnen de behandelgroep wederom harder (juli 2019 – februari 2020). Het *difference-in-difference* model meet het effect van de tweede verhoging door het gemiddelde uurloon in de periode juli 2019 tot en met februari 2020 te vergelijken met het gemiddelde uurloon in april 2018 – juni 2019, rekening houdend met samenstellingseffecten en de trendmatige stijging die de controlegroep ook doormaakt. Daarmee meet het model de effecten van de tweede verhoging van het minimumloon bovenop de effecten van de eerste verhoging. Zie Bijlage A voor een gedetailleerde beschrijving van het model.

Figuur 1.1 Fictief voorbeeld van de difference-in-difference analyse in deze studie naar de effecten van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Voor het beantwoorden van de tweede hoofdvraag analyseert het onderzoek of de deelname aan bbl-opleidingen en de instroom in bbl-opleidingen van jongeren die voor het eerst het mbo betreden is veranderd na de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon. Daarmee kijken we naar

de invloed van de uitzondering van de minimumloonstijging voor 18- tot en met 20-jarige jongeren die via de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) werken.

Dit onderzoek verricht alleen kwantitatieve analyses op basis van administratieve CBS-data. Er is geen verdiepend onderzoek gedaan naar gedragsreacties van werkgevers en jongeren als gevolg van de verhoging van het minimumloon.

Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 beschrijft de invloed van de tweede verhoging van het minimumloon op de arbeidsmarktpositie en onderwijsdeelname van 18- tot en met 21-jarige jongeren. Hoofdstuk 3 beschrijft de ontwikkeling in de deelname aan bbl-opleidingen en de instroom in bbl-opleidingen van 18- tot en met 21-jarige jongeren. Hoofdstuk 4 zet de resultaten van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon per juli 2019 naast de resultaten van de eerste verhoging van het wettelijk minimumloon per juli 2017.

2 Netto arbeidsparticipatie, uurlonen en onderwijsdeelname

De tweede verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 21-jarige jongeren is nauwelijks van invloed geweest op hun netto arbeidsparticipatie. De gemiddelde (bruto) uurlonen van 18- tot en met 19-jarige jongeren en 20- tot en met 21-jarige jongeren zijn door de tweede verhoging met respectievelijk 3,1 en 5,2 procent gestegen. Tegelijkertijd verdienen 18- tot en met 21-jarige jongeren vaker niet meer dan het minimumloon. De onderwijsdeelname lijkt niet sterk te zijn veranderd door de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon.

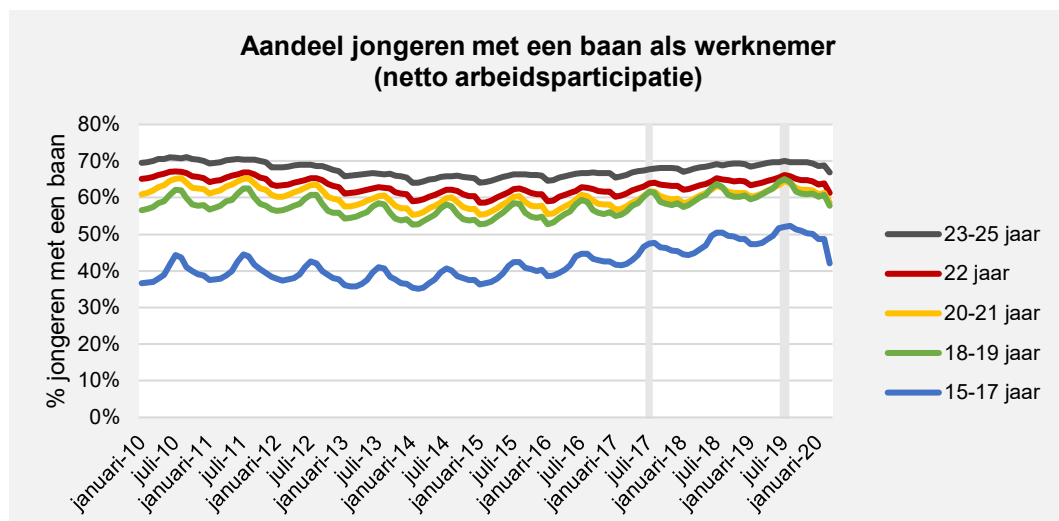
2.1 Netto arbeidsparticipatie

Beschrijvende analyses

De netto arbeidsparticipatie van jongeren tot en met 25 jaar zit sinds 2015 in de lift (zie Figuur 2.1 en Tabel 2.1). Los van het feit dat jongeren in zomermaanden altijd vaker een baan hebben dan in de wintermaanden (golvende lijnen in de grafiek) vertoont de netto arbeidsparticipatie een stijgende lijn. Dat geldt zowel voor jongeren voor wie het minimumloon is verhoogd als voor jongeren voor wie het minimumloon niet is verhoogd. De netto arbeidsparticipatie betreft het aandeel jongeren met een baan als werknemer, ongeacht het aantal werkuren per week. Jongeren die als zelfstandige werken en werkloze jongeren vallen hier niet onder.

De netto arbeidsparticipatie van 15- tot en met 17-jarige jongeren neemt harder toe dan de netto arbeidsparticipatie van 18- tot en met 25-jarige jongeren, een ontwikkeling die al sinds 2015 gaande is. In maart 2020, de eerste maand van coronacrisis, is de netto arbeidsparticipatie van jongeren fors gedaald. Met name 15- tot en met 17-jarige jongeren hebben in maart 2020 minder vaak een baan als werknemer: hun netto arbeidsparticipatie is gedaald met zeven procentpunt.

Figuur 2.1 De netto arbeidsparticipatie is voor alle groepen jongeren tot en met februari 2020 gestegen

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Tabel 2.1 De netto arbeidsparticipatie neemt in de afgelopen anderhalf jaar vooral toe onder 15- tot en met 17-jarige jongeren

alle jongeren	Q3 2018	Q3 2019	Verandering (procent- punt)	Jan-feb 2019	Jan-feb 2020	Verandering (procent- punt)
15-17 jaar	50,2%	51,9%	1,7%	47,3%	48,7%	1,4%
18-19 jaar	62,5%	63,6%	1,1%	59,8%	60,5%	0,7%
20-21 jaar	62,5%	63,7%	1,2%	60,4%	61,2%	0,7%
22 jaar	65,0%	65,7%	0,7%	63,6%	63,8%	0,2%
23-25 jaar	69,1%	69,8%	0,7%	68,7%	68,7%	0,0%

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Effectmeting

Uit de *difference-in-difference* analyse volgt dat de netto participatie van de groep 18- en 19-jarige jongeren met 0,87 procentpunt is afgenomen door de verhoging van het wettelijk minimumloon (Tabel 2.2). Dat betreft het effect op het aantal werkzame personen, niet op het aantal voltijdbanen (FTE). Dit effect is te vertalen naar 3.712 minder jongeren met een baan als werknemer ten opzichte van de totale groep van ruim 425 duizend 18- tot en met 19-jarigen. In deze analyse is de ontwikkeling in de netto arbeidsparticipatie van 18- en 19-jarige jongeren vergeleken met de ontwikkelingen bij 15- tot en met 17-jarige jongeren, gecorrigeerd voor seizoensinvloeden en persoonskenmerken.⁴ De eerste maand van de coronacrisis is niet meegenomen in de schatting, aangezien de effecten hiervan anders lijken uit te pakken voor met name 15- tot en met 17-jarige jongeren (Figuur 2.1), waardoor zij geen goede controlegroep meer vormen.

Dit effect is in overeenstemming met de resultaten van de beschrijvende analyse in Tabel 2.1, namelijk dat de arbeidsparticipatie van 15- tot en met 17-jarigen harder is gestegen dan de arbeidsparticipatie van 18- tot en met 19-jarigen. Tegelijkertijd nam de arbeidsparticipatie van 15- tot en met 17-jarige jongeren ook voorafgaand aan de stijging van het wettelijk minimumloon al meer toe. Deze trend beïnvloedt mogelijk de schatting in de *difference-in-difference* analyse, met als gevolg dat het effect op de arbeidsparticipatie van 18- tot en met 19-jarigen mogelijk te negatief wordt ingeschat.

Een *difference-in-difference* waarbij alleen de groep van 18-jarige jongeren wordt vergeleken met de groep van 17-jarige jongeren toont een klein en statistisch insignificant effect (Tabel 2.2). Het verschil tussen dit effect en het effect van 18- en 19-jarigen ten opzichte van 15- tot en met 17-jarigen kan worden verklaard doordat 15- en 16-jarige jongeren een grotere relatieve stijging in de arbeidsparticipatie hebben gekend dan 17-jarige jongeren. De *difference-in-difference* analyse waarbij 18- en 19-jarige jongeren met 17-jarige jongeren worden vergeleken leidt namelijk ook tot een klein en statistisch insignificant effect, van -0,11 procentpunt (niet in de tabel weergegeven). Al met al lijkt het er dus niet op dat de verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18- tot en met 19-jarige jongeren negatieve gevolgen heeft gehad voor hun netto arbeidsparticipatie.

⁴ Zie Bijlage A voor de modelspecificatie en Bijlage B voor de regressieresultaten.

Tabel 2.2 Geen eenduidige verandering in de netto arbeidsparticipatie van 18- tot en met 19-jarige jongeren door verhoging van het voor hen geldende minimumloon

Leeftijdsgroep	Situatie voor verhoging/baseline (april 2018 t/m juni 2019)		Effect korte termijn (juli 2019 t/m februari 2020)		
	Aantal in bevolking	Participatie	Effect (procentpunt)	Procentueel	In aantal jongeren
18-19 (t.o.v. 15-17)	426.727	61,80%	-0.87% ***	-1.41%	-3.712
18 (t.o.v.17)	211.971	62,30%	-0.07%	-0.11%	-148

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

De netto arbeidsparticipatie van de groep 20- tot en met 21-jarige jongeren is door de verhoging met 0,45 procentpunt toegenomen (Tabel 2.3). Dat komt neer op een toename van 1.910 personen in de leeftijdsgroep 20-21 jaar met een baan als werknemer, ten opzichte van de in totaal ruim 425 duizend 20-21 jarigen. Wanneer alleen de groep 21-jarigen wordt vergeleken met de groep 22-jarigen is het effect kleiner, maar nog steeds statistisch significant en positief. Dat geldt ook wanneer 20- tot en met 21-jarigen worden vergeleken met 22-jarigen: een statistisch significant positief effect van 0,36 procentpunt (niet in tabellen weergegeven). Daarmee lijkt het erop dat de verhoging van het wettelijk minimumloon heeft geleid tot een lichte verhoging van de netto arbeidsparticipatie van 20- tot en met 21-jarige jongeren. Dit kan een gevolg zijn van arbeidsaanbodeffecten: doordat jongeren meer kunnen verdienen besluiten zij ook vaker om zich aan te bieden op de arbeidsmarkt.

Tabel 2.3 De netto arbeidsparticipatie van 20- tot en met 21-jarige jongeren neemt door de tweede verhoging van het voor hen geldende minimumloon licht toe

Leeftijdsgroep	Situatie voor verhoging/baseline (april 2018 t/m juni 2019)		Effect korte termijn (juli 2019 t/m februari 2020)		
	Aantal in bevolking	Participatie	Effect (procentpunt)	Procentueel	In aantal jongeren
20-21 (t.o.v. 22-25)	424.587	62,14%	0.45% ***	0.72%	1.910
21 (t.o.v. 22)	211.064	62,95%	0.28% *	0.44%	591

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Net als bij de eerste verhoging van het wettelijk minimumloon worden er ook bij de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon geen negatieve effecten op de netto arbeidsparticipatie gevonden op de korte termijn. Anders dan bij de eerste verhoging bieden de compensaties voor werkgevers via het LIV en het Jeugd-LIV hier echter een minder goede verklaring, aangezien er ten tijde van de tweede verhoging geen extra compensatie heeft plaatsgevonden voor werkgevers en de vergoedingen vanaf 2020 zijn versoberd.

Wel zijn de effecten gemeten in een periode van hoogconjunctuur. Door de coronacrisis is de werkloosheid gestegen en is de arbeidsmarkt ruimer geworden, zodat werkgevers meer keuze hebben in wie zij wel of niet aannemen. Daardoor kan het gebeuren dat de relatief duurder geworden 18- tot en met 21-jarige jongeren minder vaak worden aangenomen. Toekomstige analyses moeten dat uitwijzen.

Verschillen tussen sectoren en groepen

Door de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon hebben 18- tot en met 19-jarige jongeren minder vaak een baan in sectoren waar traditioneel relatief veel jongeren werken zoals de horeca en de detailhandel, maar juist vaker in sectoren waar traditioneel relatief weinig jongeren werken (Tabel 2.4). Elk kwartiel van sectoren representeert een kwart van alle werkende 15- tot en met 25-jarige jongeren, waarbij kwartiel 1 bestaat uit de sectoren waar relatief gezien de meeste jongeren werken en kwartiel 4 uit de sectoren waar relatief gezien de minste jongeren werken. Zie Bijlage A voor een onderverdeling van de sectoren naar kwartielen. Anders dan 18- en 19-jarige jongeren hebben 20- en 21-jarige jongeren door de tweede verhoging niet minder een vaak een baan in de horeca of de detailhandel.

Tabel 2.4 Door de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon hebben 18- en 19-jarige jongeren minder vaak een baan in sectoren waar traditioneel relatief veel jongeren werken

Effecten tweede verhoging op aandeel jongeren met een baan in een bepaalde sector (kwartiel 1 = sectoren waar traditioneel relatief meeste jongeren werken), procentpunt effect				
Leeftijdsgroep	Kwartiel 1 (horeca en detailhandel)	Kwartiel 2 (o.a. uitzend en landbouw)	Kwartiel 3 (o.a. zorg en bouw)	Kwartiel 4 (o.a. onderwijs en vervoer)
18-19 (t.o.v. 15-17)	-1.36% ***	-0.11% *	0.30% ***	0.29% ***
18 (t.o.v.17)	-0.31% *	0.03%	0.19% *	0.01%
20-21 (t.o.v. 22-25)	0.02%	0.26% ***	0.11% *	0.06%
21 (t.o.v. 22)	0.02%	0.25% *	-0.09%	0.09%

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Er zijn geen aanwijzingen dat de tweede verhoging substantieel anders heeft uitgekapt voor de netto arbeidsparticipatie van jongeren met verschillende middelbare schoolniveaus (Tabel 2.5). Weliswaar lijken de gevolgen negatief voor jongeren zonder minimaal een vmbo-opleiding, maar het effect is niet statistisch significant wanneer op de marge 18-jarigen worden vergeleken met 17-jarigen en 21-jarigen met 22-jarigen. De effecten lijken het grootst voor 20- en 21-jarige jongeren met een havo- of vwo middelbare schoolniveau.

De tweede verhoging lijkt gunstiger te hebben uitgekapt voor de arbeidsparticipatie van (met name 20- en 21-jarige) jongeren met een Nederlandse achtergrond. De arbeidsparticipatie van 18- en 19-jarige jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond van de eerste generatie neemt relatief veel af. De tweede verhoging van het wettelijk minimumloon lijkt op basis van de geschatte effecten niet veel anders te hebben uitgekapt voor de arbeidsparticipatie van mannen enerzijds en vrouwen anderzijds.

Tabel 2.5 Tweede verhoging van het wettelijk minimumloon lijkt gunstiger te hebben uitpakkt voor de netto arbeidsparticipatie van (met name 20- tot en met 21-jarige) jongeren met een Nederlandse achtergrond

Middelbare schoolniveau	Effecten verhoging wettelijk minimumloon op netto arbeidsparticipatie van verschillende groepen (procentpunt effect)				
	Lager dan vmbo	Vmbo basis/kader	Vmbo gemengd/theoretisch	Havo	Vwo
18-19 (t.o.v. 15-17)	-1.33% **	0.23%	-0.25%	-1.28% ***	-1.11% ***
18 (t.o.v.17)	-0.11%	0.44%	-0.11% *	0.00%	0.03%
20-21 (t.o.v. 22-25)	0.36%	0.65% ***	0.51% ***	0.94% ***	0.54% **
21 (t.o.v. 22)	-1.42%	0.08%	0.24%	0.72% **	0.61%
Migratieachtergrond	Nederland	Niet-westers 1 ^e gen.	Niet-westers 2 ^e gen.	Westers 1 ^e gen.	Westers 2 ^e gen.
18-19 (t.o.v. 15-17)	-0.41% ***	-1.81% ***	-0.76% ***	-1.17% **	-1.01% **
18 (t.o.v.17)	-0.05%	-1.57% *	-0.31%	0.11%	0.80%
20-21 (t.o.v. 22-25)	0.67% ***	0.02%	0.68% **	-0.73% **	0.13%
21 (t.o.v. 22)	0.39% *	-0.02%	0.03%	-0.28%	0.58%
Geslacht	Man	Vrouw			
18-19 (t.o.v. 15-17)	-1.11% ***	-0.60% ***			
18 (t.o.v.17)	-0.07%	-0.06%			
20-21 (t.o.v. 22-25)	0.54% ***	0.34% ***			
21 (t.o.v. 22)	0.48% *	0.07% *			

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau

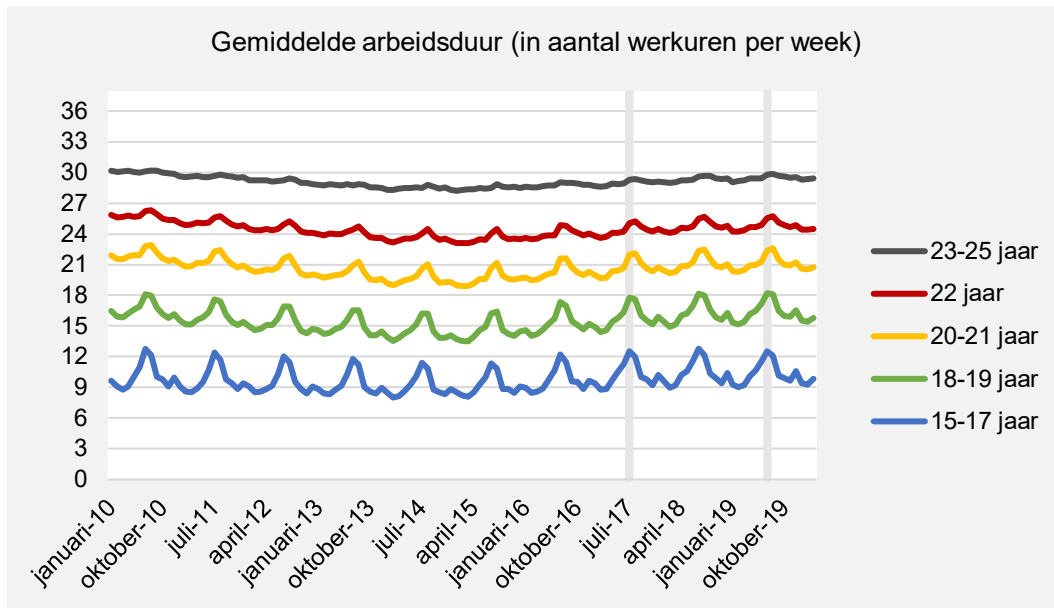
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Arbeidsduur

Beschrijvende analyses

15- tot en met 25-jarige jongeren met een baan in loondienst zijn sinds 2015 meer uren gaan werken, al is dit de afgelopen twee jaar redelijk stabiel gebleven (Figuur 2.2). De golvende lijnen in de grafiek ontstaan door seizoenseffecten: jongeren werken in de zomermaanden gemiddeld meer uur per week dan in de wintermaanden. De gemiddelde arbeidsduur heeft een positief verband met de leeftijd: 23- tot en met 25-jarigen werken gemiddeld bijna 30 uur per week, 15- tot en met 17-jarigen tussen 9 en 12 uur per week. Tussen de verschillende leeftijdsgroepen lijkt de afgelopen jaren weinig verschil opgetreden: op de seizoens- en conjuncturele effecten na lopen de lijnen redelijk vlak. Ook in de eerste maand van de coronacrisis (maart 2020) is de arbeidsduur van jongeren met een baan nauwelijks veranderd, terwijl het aandeel jongeren met een baan wel is afgenomen (zie Figuur 2.1).

Figuur 2.2 De gemiddelde arbeidsduur van jongeren is sinds 2018 vrij stabiel

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Tabel 2.6 Gemiddelde arbeidsduur is de afgelopen anderhalf jaar nauwelijks veranderd

alle jongeren	Q3 2018	Q3 2019	Verandering	jan/feb 2019	jan/feb 2020	Verandering
15-17 jaar	11,7	11,6	-0,2	9,1	9,3	0,2
18-19 jaar	17,6	17,6	0,0	15,2	15,5	0,2
20-21 jaar	22,1	22,2	0,0	20,3	20,5	0,2
22 jaar	25,4	25,5	0,0	24,2	24,4	0,2
23-25 jaar	29,7	29,8	0,1	29,1	29,3	0,2

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Effectmeting

De resultaten van de *difference-in-difference* analyse laten zien dat de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon ertoe heeft geleid dat 18- tot en met 19-jarige jongeren met een baan gemiddeld iets meer uren per week zijn gaan werken (Tabel 2.7). Dat effect komt neer op 0,10 extra uren/6 minuten per week. Wanneer 18-jarigen worden vergeleken met 17-jarigen is er geen sprake van een effect op de arbeidsduur. De tweede verhoging van het wettelijk minimumloon heeft daarom nauwelijks invloed gehad op het aantal werkuren van 18- tot en met 19-jarige jongeren met een baan.

Tabel 2.7 De tweede verhoging van het wettelijk minimumloon heeft weinig invloed op het aantal werkuren per week van 18- tot en met 19-jarige jongeren met een baan

Leeftijdsgroep	Situatie voor verhoging/baseline (april 2018 t/m juni 2019)	Effect korte termijn (juli 2019 t/m februari 2020)	
	Gemiddeld aantal werkuren per week	In aantal werkuren per week	Procentueel
18-19 (t.o.v. 15-17)	16,4	0.10 ***	0,6%
18 (t.o.v.17)	15,1	-0.04	0,3%

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Ook voor de groep 20- tot en met 21-jarige jongeren met een baan lijkt het er niet op dat de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon van grote invloed is geweest op hun arbeidsduur. Zij zijn door de verhoging van het voor hen geldende minimumloon nauwelijks meer gaan werken in vergelijking met de groep 22- tot en met 25-jarigen (Tabel 2.8). Wanneer 21-jarige jongeren worden vergeleken met 22-jarige jongeren is het effect statistisch insignificant.

Tabel 2.8 Ook de 20- tot en met 21-jarigen laten nauwelijks verandering in de arbeidsduur zien na de verhoging van het voor hen geldende minimumloon

Leeftijdsgroep	Situatie voor verhoging/baseline (april 2018 t/m juni 2019)	Effect korte termijn (juli 2019 t/m februari 2020)	
	Gemiddeld aantal werkuren per week	In aantal werkuren per week	Procentueel
20-21 (t.o.v. 22-25)	21,1	0.11 ***	0,5%
21 (t.o.v. 22)	22,3	0.08	0,4%

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Verschillen tussen groepen en sectoren

Door de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon maken 20- en 21-jarige jongeren met een baan in sectoren waar traditioneel relatief weinig jongeren werken gemiddeld meer uren per week (Tabel 2.9). Tegelijkertijd gaat dit slechts om een beperkte toename van maximaal 0,20 gewerkt uur extra per week. 20- en 21-jarige jongeren met een baan in de horeca en de detailhandel lijken door de verhoging minder uren te maken, echter kan dat niet significant worden vastgesteld. Voor 18- en 19-jarige jongeren zijn er minder verschillen tussen sectoren, al lijken de gevolgen het meest gunstig voor jongeren met een baan in de horeca of de detailhandel. Oftewel, 18- en 19-jarige jongeren hebben door de tweede verhoging minder vaak een baan in de horeca of de detailhandel, maar degenen die daar wel een baan hebben maken eerder meer dan minder uren.

Tabel 2.9 Door de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon maken 20- en 21-jarige jongeren met een baan in sectoren waar traditioneel relatief weinig jongeren werken gemiddeld meer uren per week

Leeftijdsgroep	Indeling sectoren naar kwartielen op basis van aandeel werkzame jongeren (kwartiel 1 meeste jongeren, kwartiel 4 minste jongeren)			
	Kwartiel 1 (horeca en detailhandel)	Kwartiel 2 (o.a. uitzend en landbouw)	Kwartiel 3 (o.a. zorg en bouw)	Kwartiel 4 (o.a. onderwijs en vervoer)
18-19 (t.o.v. 15-17)	0.12 ***	0.02	-0.03	-0.06
18 (t.o.v. 17)	0.04	-0.14	-0.22	-0.11
20-21 (t.o.v. 22-25)	-0.07	0.13 **	0.20 ***	0.20 ***
21 (t.o.v. 22)	-0.10	0.20 *	0.10	0.15 *

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Uitgesplitst naar persoonskenmerken valt op dat vooral werkende 20- en 21-jarige jongeren met een havo of vwo middelbare schoolniveau door de tweede verhoging gemiddeld meer uren per week werken (Tabel 2.10). Dit zullen grotendeels bijbanen zijn naast een vervolgopleiding. Mogelijk werd het door de tweede verhoging aantrekkelijker om meer uren te maken in die bijbaan. Voor 20- en 21-jarige jongeren met een havo of vwo middelbare schoolniveau pakt de tweede verhoging

dus zowel gunstig uit voor het hebben van een baan (zie nogmaals Tabel 2.5) als het aantal uren dat zij gemiddeld maken. Dat geldt niet voor jongeren met maximaal een vmbo middelbare school-niveau. Bij 18- en 19-jarigen zijn er geen duidelijke verschillen naar onderwijsniveau.

Uitgesplitst naar migratieachtergrond valt op 20- en 21-jarige jongeren met een Nederlandse achtergrond en een baan in loondienst door de tweede verhoging gemiddeld meer uren maken, terwijl er voor de jongeren met een migratieachtergrond geen eenduidige effecten zijn. Oftewel, 20- en 21-jarige jongeren met een Nederlandse achtergrond hebben door de tweede verhoging vaker een baan als werknemer (zie wederom Tabel 2.5) en werken gemiddeld ook meer uur per week, terwijl dit niet zo is bij 20- en 21-jarige jongeren met een migratieachtergrond. Voor 18- en 19-jarigen zijn er geen duidelijke verschillen.

Tussen mannen en vrouwen zijn er eveneens geen duidelijke verschillen als het gaat om veranderingen in het aantal werkuren per week door de verhoging van het wettelijk minimumloon.

Tabel 2.10 Vooral 20- en 21-jarige jongeren met een vwo middelbare schoolniveau zijn door de tweede verhoging gemiddeld meer uur per week gaan werken

Effecten verhoging wettelijk minimumloon op arbeidsduur van verschillende groepen (effect in aantal uren per week)					
Middelbare schoolniveau	Lager dan vmbo	Vmbo basis/kader	Vmbo gemengd/theoretisch	Havo	Vwo
18-19 (t.o.v. 15-17)	-0.02	0.28 ***	0.33 ***	-0.01	-0.05
18 (t.o.v.17)	0.03	-0.14	-0.03	-0.08	0.10
20-21 (t.o.v. 22-25)	-0.06	0.01	0.05	0.16 ***	0.28 ***
21 (t.o.v. 22)	0.19	0.00	-0.05	0.10	0.41 ***
Migratieachtergrond	Nederland	Niet-westers 1 ^e gen.	Niet-westers 2 ^e gen.	Westers 1 ^e gen.	Westers 2 ^e gen.
18-19 (t.o.v. 15-17)	0.12 ***	0.12	0.05	0.17 **	-0.02 **
18 (t.o.v.17)	-0.02	-0.02	-0.19 *	0.47	-0.04
20-21 (t.o.v. 22-25)	0.15 ***	-0.27 *	0.03	-0.18 **	-0.00
21 (t.o.v. 22)	0.11 *	0.00	-0.02	-0.02	0.06
Geslacht	Man	Vrouw			
18-19 (t.o.v. 15-17)	0.02	0.22 ***			
18 (t.o.v.17)	-0.12 *	0.06			
20-21 (t.o.v. 22-25)	0.10 ***	0.09 **			
21 (t.o.v. 22)	0.09	0.06			

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

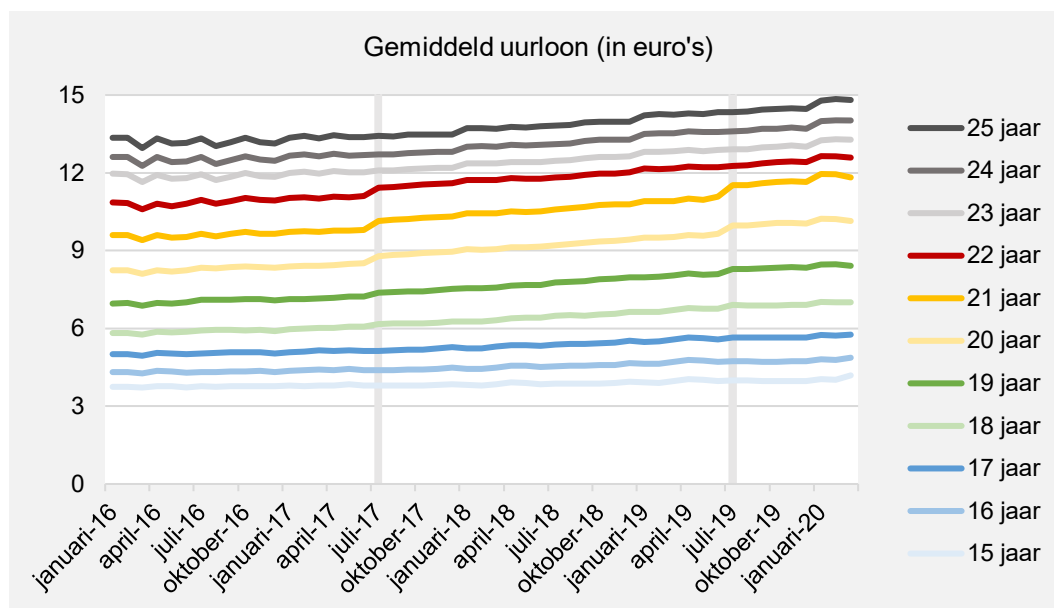
2.2 (Bruto) uurloon

Beschrijvende analyses

Het gemiddelde (bruto) uurloon⁵ voor 15- tot en met 25-jarige jongeren met een baan neemt de afgelopen jaren toe (Figuur 2.3). Dat geldt voor alle leeftijdsgroepen, al stijgt het uurloon van jongeren voor wie het minimumloon is verhoogd harder. Zo is het gemiddelde uurloon van 18- tot en met 21-jarige jongeren met een baan vanaf juli 2019 harder gestegen dan het gemiddelde uurloon van 15- tot en met 17-jarige jongeren en 22- tot en met 25-jarige jongeren (Figuur 2.3 en Tabel 2.11).

De uurlonen van 20- tot en met 21-jarigen stijgen zowel absoluut als procentueel gezien harder dan de uurlonen van 18- en 19-jarigen. Dat komt overeen met de verandering in de staffels: het minimumloon voor 20- en 21-jarigen neemt toe met respectievelijk 10 en 15 procentpunt, tegenover een stijging van het minimumuurloon voor 18- en 19-jarigen van respectievelijk 2,5 en 5 procentpunt. In de eerste maand van de coronacrisis neemt het gemiddelde uurloon van 19- tot en met 23-jarigen licht af, bij 15- tot en met 17-jarige jongeren neemt het gemiddeld uurloon juist licht toe.

Figuur 2.3 Het uurloon van 18- tot en met 21-jarigen stijgt vanaf juli 2019 relatief hard

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

⁵ Het uurloon in dit onderzoek heeft betrekking op het bruto uurloon, exclusief vakantiegeld, overwerkloon voor een hogere vergoeding, loon in natura, vaste componenten als een eindejaarsuitkering en andere bijzondere beloningen. Zie Bijlage A voor een uitgebreide definitie.

Tabel 2.11 Het gemiddeld uurloon voor 18- tot en met 21- jarigen is relatief hard gestegen (alle bedragen zijn in euro's)

alle jongeren	Q3 2018	Q3 2019	Verandering	jan/feb 2019	jan/feb 2020	Verandering
15-17 jaar	4,76	4,94	0,18	4,85	5,03	0,19
18-19 jaar	7,14	7,59	0,45	7,31	7,76	0,45
20-21 jaar	9,95	10,76	0,81	10,20	11,09	0,88
22 jaar	11,86	12,31	0,44	12,15	12,64	0,49
23-25 jaar	13,20	13,68	0,48	13,55	14,07	0,52

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Effectmeting

De resultaten van de *difference-in-difference* analyse laten zien dat 18- tot en met 19-jarigen door de tweede verhoging bruto gemiddeld 1,6 tot 3,1 procent meer verdienen per uur (Tabel 2.12). Gemeten in euro's is dit effect lager dan de stijging die Tabel 2.11 laat zien, omdat deze analyse corrigeert voor het tegelijkertijd stijgende uurloon voor de andere leeftijdsgroepen. De stijging van het wettelijk minimumuurloon is hoger: voor 18-jarigen is het wettelijk minimumuurloon met € 0,30 gestegen en voor 19-jarigen met € 0,56 (gebaseerd op stijging van het wettelijk minimumuurloon bij een 38-urige werkweek tussen 1 januari 2019 en 1 juli 2019).⁶ Dat verschil kan worden verklaard doordat jongeren die al voorafgaand aan de verhoging het nieuwe minimumloon verdienden of meer dan het oude minimumloon in principe geen of slechts beperkt recht hebben op een loonsverhoging.

Tabel 2.12 Het gemiddelde uurloon voor 18- tot en met 19-jarigen is door de (tweede) verhoging van het voor hen geldende minimumloon gestegen

Leeftijdsgroep	Situatie voor verhoging/baseline (april 2018 t/m juni 2019)	Effect korte termijn (juli 2019 t/m februari 2020)	
	Gemiddeld uurloon (in euro's)	Procentuele stijging	In euro's
18-19 (t.o.v. 15-17)	7,24	3.1% ***	0,22
18 (t.o.v.17)	6,58	1.6% ***	0,11

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

De groep 20- tot en met 21-jarigen is door de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon bruto tussen de 5,2 en 5,5 procent meer per uur gaan verdienen (Tabel 2.13). Deze effecten zijn groter dan voor de groep 18- tot en met 19-jarigen omdat de relatieve stijging van het wettelijk minimumloon voor de 20- en 21-jarigen ook groter is geweest. Gemeten in euro's is dit effect lager dan de stijging die Tabel 2.11 laat zien, omdat deze analyse corrigeert voor het tegelijkertijd stijgende uurloon voor de andere leeftijdsgroepen.

De stijging van het wettelijk minimumuurloon is hoger dan de gemeten effecten: voor 20-jarigen is het wettelijk minimumuurloon gestegen met € 1,08 per uur, voor 21-jarigen met € 1,59 per uur (gebaseerd op stijging van het wettelijk minimumuurloon bij een 38-urige werkweek tussen 1 januari 2019 en 1 juli 2019).⁷ Dat verschil kan worden verklaard doordat jongeren die al voorafgaand

⁶ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/minimumloon/bedragen-minimumloon/bedragen-minimumloon-2019>.

⁷ Idem

aan de verhoging het nieuwe minimumuurloon verdienen en/of meer dan het oude minimumuurloon, in principe geen of slechts beperkt recht hadden op een loonsverhoging.

Tabel 2.13 Het gemiddelde voor 20- tot en met 21-jarigen is door de (tweede) verhoging van het voor hen geldende minimumloon gestegen

Leeftijdsgroep	Situatie voor verhoging/baseline (april 2018 t/m juni 2019)	Effect korte termijn (juli 2019 t/m februari 2020)	
	Gemiddeld uurloon (in euro's)	Procentuele stijging	In euro's
20-21 (t.o.v. 22-25)	10,08	5.2% ***	0,52
21 (t.o.v. 22)	10,77	5.5% ***	0,59

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Verschillen tussen sectoren en groepen

Het gemiddelde uurloon stijgt door de tweede verhoging het hardst voor jongeren met een baan in de horeca en de detailhandel (Tabel 2.14). Dat is niet verrassend, aangezien de gemiddelde uurlonen in die sectoren voorafgaand aan de tweede verhoging ook relatief laag waren. Zo laat Tabel 2.15 zien dat 21-jarige jongeren met een baan in de horeca en detailhandel voorafgaand aan de tweede verhoging gemiddeld € 9,69 verdienden. Dat is lager dan het nieuwe wettelijk minimumuurloon per 1 juli 2019 van € 9,94 in cao's met een voltijdswerkweek van 38 uur, waaronder de horeca en de detailhandel. Door de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon zijn de uurloonverschillen tussen 18- tot en met 21-jarige jongeren werkzaam in verschillende sectoren dan ook afgenomen, al blijven er nog altijd verschillen bestaan.

Tabel 2.14 Het gemiddelde uurloon stijgt door de tweede verhoging het hardst voor jongeren met een baan in de horeca en de detailhandel

Leeftijdsgroep	Effecten tweede verhoging op uurloon van jongeren met een baan in een bepaalde sector (kwartiel 1 = sectoren waar traditioneel relatief meeste jongeren werken), procentueel effect			
	Kwartiel 1 (horeca en detailhandel)	Kwartiel 2 (o.a. uitzend en landbouw)	Kwartiel 3 (o.a. zorg en bouw)	Kwartiel 4 (o.a. onderwijs en vervoer)
18-19 (t.o.v. 15-17)	3.4% ***	1.8% ***	0.4%	1.1% ***
18 (t.o.v.17)	1.8% ***	0.5% ***	0.1%	0.3% ***
20-21 (t.o.v. 22-25)	8.0% ***	4.7% ***	4.0% ***	3.0% ***
21 (t.o.v. 22)	9.5% ***	5.3% ***	3.8% ***	2.6% ***

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Tabel 2.15 Door de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon zijn de uurloonverschillen tussen 18- tot en met 21-jarige jongeren werkzaam in verschillende sectoren afgenomen

Gemiddelde uurlonen voor en na tweede verhoging voor jongeren met een baan in een bepaalde sector (kwartiel 1 = sectoren waar traditioneel relatief meeste jongeren werken), in euro's								
Leeftijdsgroep	Kwartiel 1 (horeca en detailhandel)		Kwartiel 2 (o.a. uitzend en landbouw)		Kwartiel 3 (o.a. zorg en bouw)		Kwartiel 4 (o.a. onderwijs en vervoer)	
	Voor	Na*	Voor	Na	Voor	Na	Voor	Na
18-19 (t.o.v. 15-17)	6,05	6,26	6,87	6,99	7,78	7,81	7,56	7,65
18 (t.o.v.17)	6,47	6,59	7,56	7,60	8,48	8,48	8,48	8,51
20-21 (t.o.v. 22-25)	8,93	9,65	9,95	10,42	10,84	11,27	11,31	11,65
21 (t.o.v. 22)	9,69	10,61	10,51	11,06	11,37	11,81	11,89	12,19

* De uurlonen na de tweede verhoging betreffen de gemiddelde uurlonen voor de tweede verhoging plus het gemeten effect van de tweede verhoging, waarbij derhalve is gecorrigeerd voor seizoensinvloeden en samenstellingseffecten

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Uitgesplitst naar persoonskenmerken zijn er weinig verschillen als het gaat om de stijging van het gemiddelde uurloon door de tweede verhoging: alle 18- tot en met 21-jarige jongeren gaan erop vooruit (niet in tabellen weergegeven). Wel is de stijging relatief laag voor 18- en 19-jarige jongeren met een Nederlandse achtergrond en ietwat lager voor mannen dan voor vrouwen.

Maximaal het minimumloon verdienen

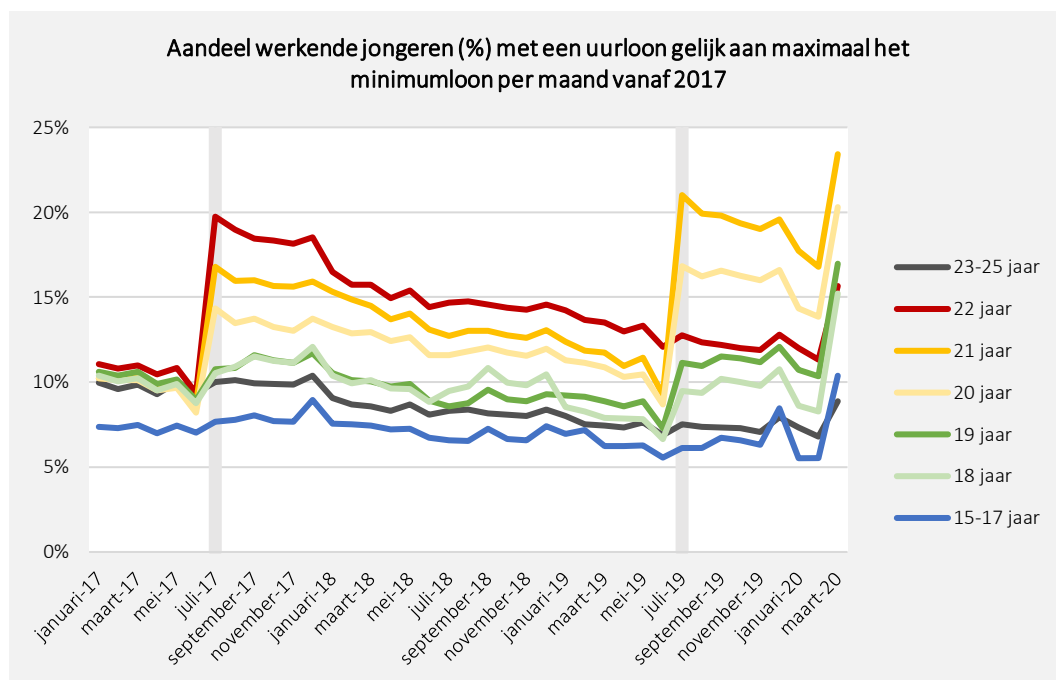
18- tot en met 21-jarigen zijn vlak na de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon weliswaar gemiddeld meer per uur gaan verdienen, maar zij verdienen nu ook vaker precies het voor hen geldende minimumuurloon (Figuur 2.4 en Tabel 2.16). Met andere woorden: het aandeel 18- tot en met 21-jarige jongeren voor wie het minimumloon bindend is vlak na de tweede verhoging flink toegenomen. Vooral 20- en 21-jarige jongeren verdienen vlak na de tweede verhoging vaker het minimumloon. Dit geldt in mindere mate ook voor 18- en 19-jarige jongeren. Dat is in lijn met de verschillen als het gaat om de aanpassing van de staffels.

Ook na de eerste verhoging verdienden 18- tot en met 22-jarigen vaker precies het minimumloon (Figuur 2.4). Het aandeel werkenden dat in de twee jaar daarna precies het voor hen geldende minimumloon verdient neemt over de tijd af. Dat effect is ook zichtbaar na de tweede verhoging. Op de golven van de hoogconjunctuur is de arbeidsmarkt in staat geweest om deze hogere lonen te absorberen zonder dat werkgelegenheidsverlies is ontstaan. De coronacrisis lijkt de dalende trend in het aandeel jongeren dat precies het minimumloon verdient te keren: in maart 2020 steeg het aandeel 21-jarigen dat maximaal het minimumloon verdiende plots naar 23 procent (Tabel 2.16). Ook voor de andere leeftijdsgroepen voor wie er (in 2019 of in 2017) een verhoging van het wettelijk minimumloon heeft plaatsgevonden stijgt het aandeel jongeren dat precies het minimumloon verdient. Voor 15-17-jarige jongeren en 23-25-jarige jongeren is dit veel minder het geval. De data zijn beschikbaar tot en met maart 2020 en het is nog niet duidelijk in hoeverre zich dit heeft doorgezet vanaf april 2020.

Groepen jongeren voor wie het minimumloon vaker bindend is lopen waarschijnlijk meer risico op baanverlies tijdens een economische neergang. Aan de vraagkant van de arbeidsmarkt hebben

werkgevers geen bewegingsruimte om jongeren uit deze leeftijdsgroepen aan te nemen tegen een lager loon (of de lonen van huidige werknemers te verlagen) om zo vraaguitval op te vangen. Werkgevers kunnen er mogelijk voor kiezen om goedkopere vormen van arbeid (waaronder zzp'ers of jongeren uit een lagere leeftijdsgroep) in te zetten. Aan de aanbodkant van de markt hebben jongeren voor wie het minimumloon bindend is niet de mogelijkheid om in een (andere) baan als werknemer met een lager salaris aan de slag te gaan. Dat zorgt mogelijk voor een groter risico op werkloosheid voor deze groep jongeren en kan hen er toe bewegen om zich vaker als zzp'er aan te bieden. Ook kan het in dat geval aantrekkelijker zijn om in het onderwijs te blijven of daarin terug te keren.

Figuur 2.4 Het aandeel 21-jarige jongeren dat niet meer verdient dan het minimumloon is meer dan verdubbeld vlak na de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon

* Hierbij is het wettelijk minimumuurloon bij een 38-urige werkweek aangehouden
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Tabel 2.16 Het aandeel werkende 18- tot en met 21-jarige jongeren dat maximaal het minimumloon verdient is gestegen

leeftijd	Q3 2018	Q3 2019	Verandering (procentpunt)	jan/feb 2019	jan/feb 2020	Verandering (procentpunt)	maart 2019	maart 2020	Verandering (procentpunt)
15-17 jaar	7%	6%	0%	7%	6%	-2%	6%	10%	4%
18 jaar	10%	10%	0%	8%	8%	0%	8%	15%	7%
19 jaar	9%	11%	2%	9%	11%	1%	9%	17%	8%
20 jaar	12%	17%	5%	11%	14%	3%	11%	20%	9%
21 jaar	13%	20%	7%	12%	17%	5%	12%	23%	12%
22 jaar	15%	12%	-2%	14%	12%	-2%	13%	16%	2%
23-25 jaar	8%	7%	-1%	8%	7%	-1%	7%	9%	1%

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

2.3 Onderwijsdeelname en jongeren zonder baan en opleiding

Beschrijvende analyses

De onderwijsdeelname van 18- tot en met 21-jarige jongeren is in oktober 2019 licht afgenomen ten opzichte van het jaar daarvoor (Tabel 2.17). Dat betreft het aandeel jongeren dat staat ingeschreven aan een bekostigde onderwijsinstelling. De daling is niet zichtbaar bij 23- tot en met 25-jarige jongeren en in mindere mate bij jongeren onder de 18 jaar. De afname in de onderwijsdeelname van 18- tot en met 21-jarige jongeren in oktober 2019 volgt op een vergelijkbare toename in oktober 2018 (Figuur 2.5). Het aandeel jongeren zonder baan of opleiding neemt in oktober 2019 licht toe onder 18- en 19-jarigen (Figuur 2.6). Deze toename volgt na een vergelijkbare daling van het aandeel jongeren zonder baan of opleiding in oktober 2018.

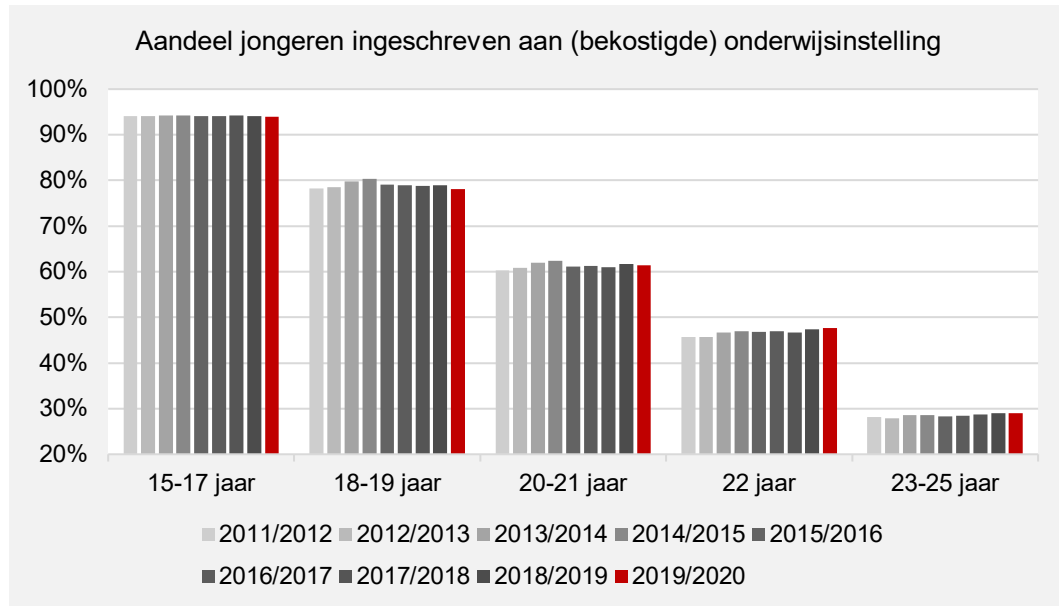
Tegenover de daling in de onderwijsdeelname onder 18- tot en met 21-jarigen staat de toename van de netto arbeidsparticipatie (Tabel 2.1). Dat is ook te zien aan de stijging van het aandeel onderwijsvolgende jongeren dat de studie combineert met een (bij)baan (Tabel 2.17).

Tabel 2.17 Onderwijsdeelname 18- tot en met 21-jarigen is in oktober 2019 licht afgenomen

Onderwijsdeelname	oktober 2018	oktober 2019	verandering
15-17 jaar	94,2%	94,0%	-0,2%
18-19 jaar	79,0%	78,1%	-0,9%
20-21 jaar	61,7%	61,4%	-0,3%
22 jaar	47,4%	47,7%	0,3%
23-25 jaar	29,1%	29,1%	0,0%
Aandeel onderwijsvolgenden met (bij)baan			
15-17 jaar	50,8%	52,5%	1,6%
18-19 jaar	60,9%	62,2%	1,3%
20-21 jaar	58,1%	59,3%	1,2%
22 jaar	57,9%	58,5%	0,6%
23-25 jaar	57,7%	58,4%	0,7%
Geen baan of opleiding			
15-17 jaar	4,3%	4,4%	0,1%
18-19 jaar	8,9%	9,4%	0,5%
20-21 jaar	12,6%	12,7%	0,1%
22 jaar	15,3%	15,1%	-0,2%
23-25 jaar	18,2%	18,0%	-0,1%

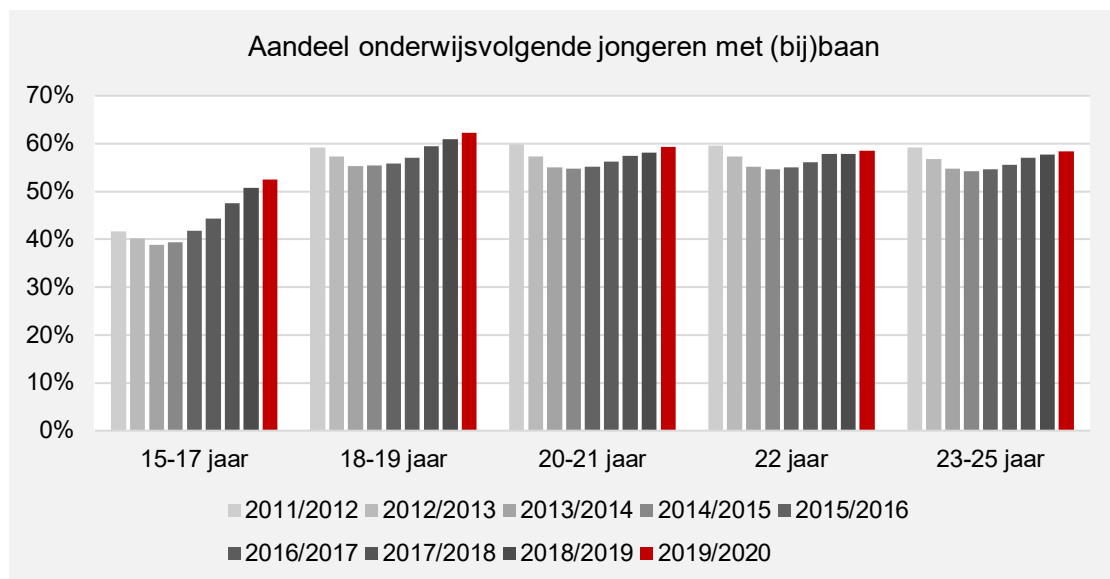
* De cijfers over onderwijsinschrijvingen in oktober 2019 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een redelijk goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Figuur 2.5 Onderwijsdeelname voor 18- tot en met 21-jarigen is in oktober 2019 afgenomen, na een toename van de onderwijsdeelname in oktober 2018

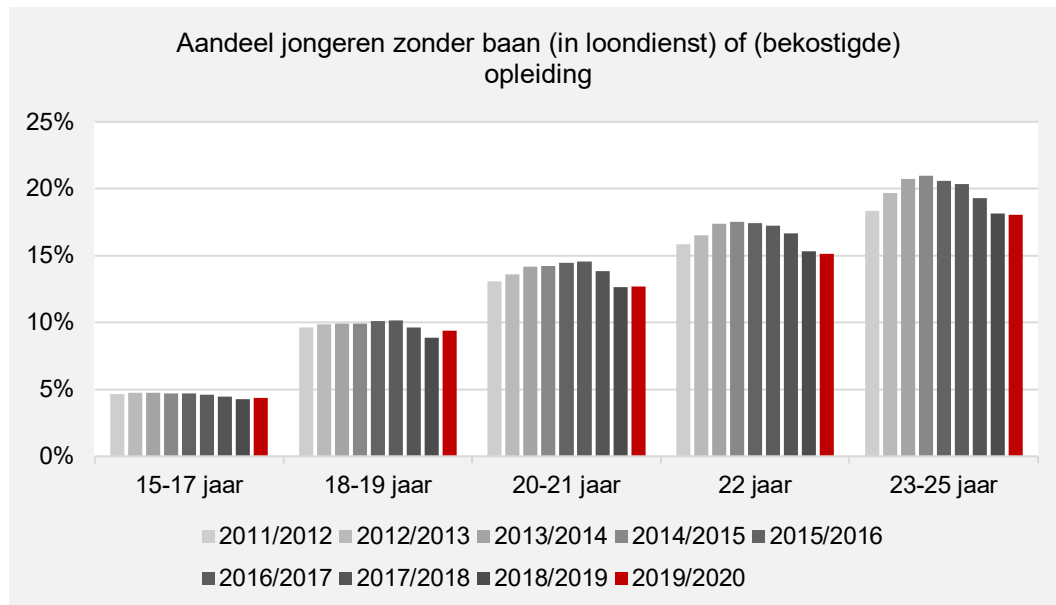
* De cijfers over onderwijsinschrijvingen in oktober 2019 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een redelijk goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Figuur 2.6 Aandeel onderwijsvolgende jongeren dat de studie combineert met een bijbaan neemt toe

* De cijfers over onderwijsinschrijvingen in oktober 2019 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een redelijk goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Figuur 2.7 Aandeel 18- tot en met 19-jarige jongeren zonder baan of opleiding is in oktober 2019 toegenomen, na een relatief forse afname in oktober 2018

* De cijfers over onderwijsinschrijvingen in oktober 2019 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een redelijk goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Effectmeting

De resultaten van de *difference-in-difference* analyse laten zien dat de verhoging van het minimum (jeugd)loon heeft geleid tot een lichte, maar statistisch significante daling in de onderwijsdeelname van de groep 18-tot en met 21-jarigen, zie Tabel 2.18. De onderwijsdeelname is door de verhoging voor zowel 18- en 19-jarigen als 20- en 22-jarigen met een half procent afgenomen. Deze daling is te vertalen naar bijna 2.900 minder onderwijsvolgende jongeren van 18 tot en met 21 jaar ten opzichte van de in totaal 850 duizend jongeren in deze leeftijdsgroep. Wanneer alleen 18-jarigen met 17-jarigen worden vergeleken en 21-jarigen met 22-jarigen zijn de gevonden negatieve effecten statistisch insignificants, waardoor er niet eenduidig kan worden vastgesteld dat de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon 18- tot en met 21-jarige jongeren ertoe heeft bewogen minder vaak een opleiding te volgen.

Verder volgt deze daling zoals in de vorige paragraaf aangegeven op een stijging van de onderwijsdeelname onder 18- tot en met 21-jarige jongeren in oktober 2018, terwijl verwacht zou worden dat indien een verhoging van het wettelijk minimumloon inderdaad negatief uitwerkt op de onderwijsdeelname, dit als gevolg van de eerste verhoging van het minimumloon negatief zou zijn geweest. Daarom moet worden bezien in hoeverre de afname in onderwijsdeelname doorzet op de langere termijn, of dat er sprake is van een min of meer toevallige fluctuatie in de onderwijsdeelname in oktober 2019.

Tabel 2.18 Tweede verhoging van het wettelijk minimumloon lijkt van beperkte negatieve invloed op de onderwijsdeelname van 18- tot en met 21-jarigen

Leeftijdsgroep	Situatie voor verhoging/baseline (oktober 2018)		Effect korte termijn (oktober 2019)		
	Aantal in bevolking	Onderwijs- volgend	Procentpunt	Procentueel	In aantal jongeren
18-19 (t.o.v. 15-17)	426.727	78,0%	-0.39% ***	-0,5%	-1.664
18 (t.o.v.17)	211.971	83,1%	-0.25%	-0,3%	-593
20-21 (t.o.v. 22-25)	424.587	61,0%	-0.29% **	-0,5%	-1.231
21 (t.o.v. 22)	211.064	56,6%	-0.03%	-0,0%	-63

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau

* De cijfers over onderwijsinschrijvingen in oktober 2019 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een redelijk goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Het aandeel 18- en 19-jarige jongeren zonder baan of opleiding lijkt door de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon licht te zijn toegenomen (Tabel 2.19). Tegelijkertijd is het aannemelijk dat hier min of meer toevallige jaar-op-jaar fluctuaties worden gemeten, zeker ook omdat het aandeel 18- en 19-jarige jongeren zonder baan of opleiding in het jaar daarvoor juist flink is afgenomen (zie vorige paragraaf). Analyses op lange termijn moeten uitwijzen of de stijging in het aandeel 18- en 19-jarige jongeren zonder baan of opleiding tijdelijk of structureel van aard is. Ook is het effect beperkt: het gaat om een toename van 811 jongeren zonder baan of opleiding ten opzichte van in totaal ruim 425 duizend jongeren in de leeftijdsgroep 18 en 19 jaar. Voor de groep jongeren van 20 tot en met 21 jaar laten de analyses geen statistisch significant effect zien van de verhoging van het wettelijk minimumloon op het aandeel jongeren zonder baan of opleiding.

Tabel 2.19 Tweede verhoging van het minimumloon lijkt te zorgen voor een beperkte toename van het aandeel 18-tot en met 19-jarigen jongeren zonder baan of opleiding

Leeftijdsgroep	Situatie voor verhoging/baseline (oktober 2018)		Effect korte termijn (oktober 2019)		
	Aantal in bevolking	Aandeel zonder baan of opleiding	Procentpunt	Procentueel	In aantal jongeren
18-19 (t.o.v. 15-17)	426.727	8,9%	0.19% **	2,1%	811
18 (t.o.v.17)	211.971	7,4%	0.26% *	3,5%	551
20-21 (t.o.v. 22-25)	424.587	12,8%	0.05%	0,4%	212
21 (t.o.v. 22)	211.064	13,7%	-0.13%	-0,9%	-274

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau

* De cijfers over onderwijsinschrijvingen in oktober 2019 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een redelijk goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Verschillen tussen groepen

Uitgesplitst naar persoonskenmerken is er geen duidelijke relatie tussen de effecten van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon en het middelbare schoolniveau van jongeren (niet in tabellen weergegeven). Ten aanzien van migratieachtergrond valt op dat 18- en 19-jarige jongeren met een eerste generatie niet-westerse of eerste generatie westerse migratieachtergrond door de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon minder vaak een opleiding volgen. Dit vertaalt zich door in een toename van het aandeel 18- en 19-jarige jongeren met een eerste generatie migratieachtergrond zonder baan of opleiding. Voor 18- en 19-jarige jongeren die in Nederland zijn

geboren is er geen sprake van eenduidige effecten. Bij 20- en 21-jarige jongeren zijn er geen eenduidige verschillen naar migratieachtergrond.

2.4 Conclusie

Netto arbeidsparticipatie

Op basis van de effectmeting kan niet worden geconcludeerd dat de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon substantieel van invloed is geweest op de netto arbeidsparticipatie van 18- tot en met 21-jarige jongeren. Dat geldt zowel voor wat betreft het aandeel jongeren met een baan als werknemer als het aantal werkuren per week. Anders dan bij de eerste verhoging van het minimumloon is het minder aannemelijk dat de compensatie voor werkgevers via het (Jeugd-)LIV hier een dempende werking heeft gehad, aangezien er voor de tweede verhoging geen extra compensatie heeft plaatsgevonden voor werkgevers en de vergoedingen vanaf 2020 zijn versoerd.

Wel zijn de effecten gemeten in een periode van hoogconjunctuur. Door de coronacrisis is de werkloosheid gestegen en hebben werkgevers meer keuze hebben in wie zij wel of niet aannemen. Daardoor kan het gebeuren dat de relatief duurder geworden 18- tot en met 21-jarige jongeren minder vaak worden aangenomen.

(Bruto) uurloon

De tweede verhoging van het wettelijk minimumloon heeft geleid tot een stijging van het gemiddelde bruto uurloon van 18- tot en met 21-jarigen met een baan in loondienst. 20- en 21-jarigen gaan er bruto gemiddeld € 0,52 op vooruit, 18- en 19-jarigen bruto gemiddeld € 0,22. De verhoging van het gemiddelde uurloon is lager dan die van het wettelijk minimum(jeugd)loon. Een deel van de jongeren verdient namelijk al meer dan het wettelijk minimumloon voorafgaand aan de tweede verhoging. Vooral jongeren met een baan in de horeca of detailhandel zijn door de tweede verhoging meer gaan verdienen, al verdienen zij gemiddeld nog altijd minder dan jongeren met een baan in een andere sector. De verschillen in verdiensten tussen sectoren zijn wel afgenomen.

Tegelijkertijd zijn er na de tweede verhoging relatief veel 18- tot en met 21-jarige jongeren die precies het minimumloon verdienen. Ook is het aandeel 18- tot en met 21-jarige jongeren dat precies het minimumuurloon is gaan verdienen in maart 2020 als gevolg van de coronacrisis sterk gestegen. Daarmee hebben deze groepen meer kans op werkgelegenheidsverlies wanneer het economisch slechter gaat of wanneer een nieuwe verhoging van het minimumloon plaatsvindt. Aan de vraagzijde van de arbeidsmarkt hebben werkgevers geen bewegingsruimte om jongeren uit deze leeftijdsgroepen aan te nemen tegen een lager loon (of de lonen van huidige werknemers te verlagen) om vraaguitval op te vangen. Werkgevers kunnen er mogelijk voor kiezen om goedkopere vormen van arbeid (waaronder zzp'ers of jongeren uit een lagere leeftijdsgroep) in te zetten. Aan de aanbodzijde hebben jongeren geen mogelijkheid om eventueel in een (andere) baan als werknemer met een lager salaris aan de slag te gaan. Dat zorgt mogelijk voor een groter risico op werkloosheid voor deze groep jongeren en kan hen er toe bewegen om zich vaker als zzp'er aan te bieden. Ook kan het in dat geval aantrekkelijker zijn om in het onderwijs te blijven of daarin terug te keren.

Onderwijsdeelname

De onderwijsdeelname van 18- tot en met 21-jarige jongeren is in oktober 2019 licht afgenomen en het aandeel 18- en 19-jarige jongeren zonder baan of opleiding is licht gestegen. Deze ontwikkelingen volgen op een toename van de onderwijsdeelname en een afname van het aandeel jongeren zonder baan en opleiding in het jaar daaraan voorafgaand.

Op basis van de effectmeting kan niet eenduidig worden geconcludeerd dat 18- tot en met 21-jarige jongeren door de tweede verhoging minder onderwijs zijn gaan volgen. Wel lijkt de verhoging van het minimumloon er voor 18- en 19-jarigen toe te hebben geleid dat zij iets vaker geen baan hebben en geen opleiding volgen, al is het mogelijk dat hier min of meer toevallige jaar-op-jaar fluctuaties worden gemeten.

Toekomstige analyses moeten uitwijzen in hoeverre de afname in onderwijsdeelname en de toename van het aandeel jongeren zonder baan of opleiding doorzet op de langere termijn, of dat er sprake is van een min of meer toevallige fluctuatie in de onderwijsdeelname en het aandeel jongeren zonder baan of opleiding in oktober 2019.

3 Deelname en instroom bbl

Het aandeel onderwijsvolgende jongeren van 18 tot en met 21 jaar dat een beroepsbegeleidende leerweg (bbl-opleiding) volgt is vlak na de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon toegenomen. Tegelijkertijd is de instroom in bbl-opleidingen van 18- tot en met 21-jarigen die nieuw zijn in het mbo nauwelijks veranderd. Daarmee lijkt de uitzondering van de minimumloonstijging voor 18- tot en met 20-jarigen in een bbl-opleiding niet te hebben geleid tot minder deelname van deze jongeren aan bbl-opleidingen.

3.1 Deelname bbl

18- tot en met 21 jarigen volgen in oktober 2019 vaker een beroepsbegeleidende leerweg (bbl-opleiding) dan in het jaar daarvoor, zie Tabel 3.1 en Figuur 3.1. Dat geldt ook voor 15- tot en met 17-jarigen en 22- tot en met 25-jarige jongeren, al is de toename voor hen kleiner.

18- tot en met 20-jarigen in een bbl-opleiding zijn uitgezonderd van de minimum(jeugd)loonstijging. Als zij een leerwerkplek hebben die deel is van een bbl-opleiding geldt de verhoging van het minimumloon namelijk niet. Dat betekent theoretisch dat het voor deze groep jongeren relatief onaantrekkelijk is geworden een bbl-opleiding te volgen, omdat een hoger loon zou kunnen worden verdiend in andere banen. Dit geldt uiteraard als zij bij hun beslissing om al dan niet een bbl-opleiding te volgen primair kijken naar de effecten van deze keuze op de korte termijn. Op de lange termijn geldt over het algemeen dat hun inkomsten hoger zijn met een afgeronde opleiding.

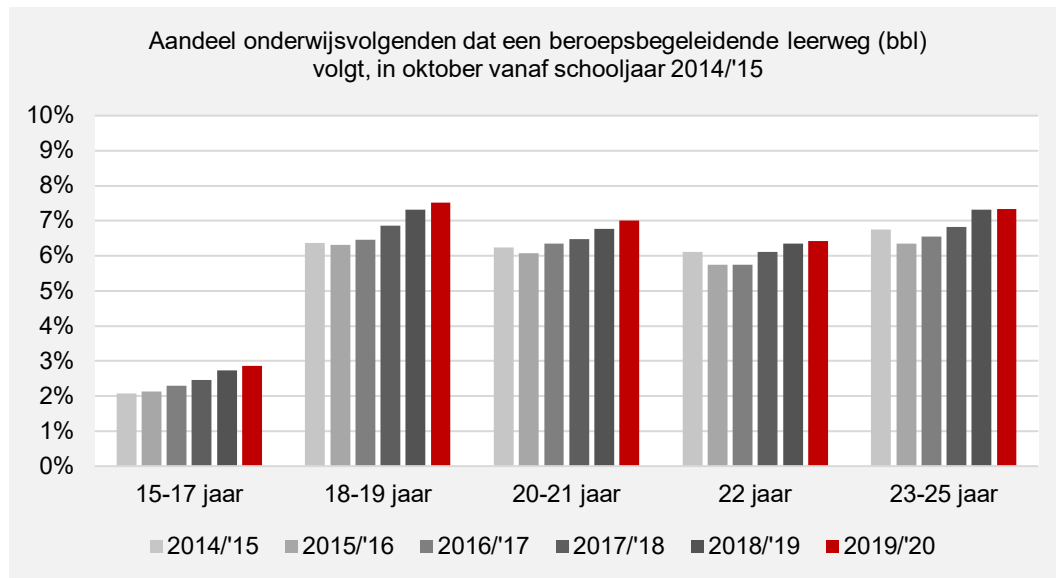
Tabel 3.1 Met name 18- tot en met 21-jarige jongeren volgen in oktober 2019 vaker een bbl-opleiding dan in de het jaar daarvoor

Deelnemers bbl-opleiding	oktober 2018	oktober 2019	Verandering
15-17 jaar	15.925	16.435	510
18-19 jaar	24.985	25.755	770
20-21 jaar	18.020	19.040	1.020
22 jaar	6.375	6.645	270
23-25 jaar	13.980	14.015	35
Aandeel onderwijsvolgend met bbl-opleiding			
15-17 jaar	2,7%	2,9%	0,1%
18-19 jaar	7,3%	7,5%	0,2%
20-21 jaar	6,8%	7,0%	0,2%
22 jaar	6,4%	6,4%	0,1%
23-25 jaar	7,3%	7,3%	0,0%

* De cijfers over bbl-inschrijvingen in oktober 2019 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar. De cijfers zijn afgerond op vijftallen.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2018)

Figuur 3.1 Jongeren volgen in oktober 2019 vaker een bbl-opleiding dan een jaar daarvoor, met name 18- tot en met 21-jarigen

* De cijfers over bbl-inschrijvingen in 2019/2020 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar.
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

3.2 Instroom bbl

De instroom in bbl-opleidingen voor 18- tot en met 19-jarigen die nieuw zijn in het mbo is in oktober 2019 niet veranderd ten opzichte van het jaar daaraan voorafgaand, zie Tabel 3.2 en Figuur 3.2. Vanuit 17-jarigen is de instroom licht afgenomen, terwijl er bij 16-jarigen sprake is van een toename. Voor de groep 20-21-jarigen geldt eveneens dat de instroom in bbl-opleidingen nauwelijks is veranderd. Voor 22-plussers is de instroom in totaal licht afgenomen.

Tabel 3.2 Voor alle leeftijden is er weinig verandering in de nieuwe instroom in bbl-opleiding

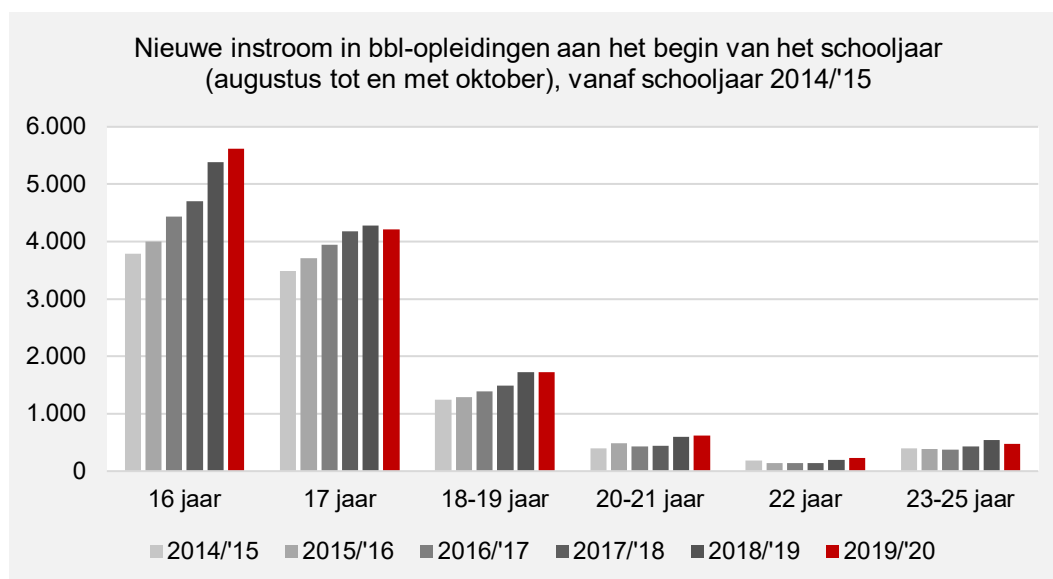
Bbl-instroom begin schooljaar	2018/2019	2019/2020	Verandering
16 jaar	5.385	5.615	230
17 jaar	4.285	4.215	-70
18-19 jaar	1.730	1.730	0
20-21 jaar	600	615	15
22 jaar	195	225	30
23-25 jaar	540	475	-65

* Nieuwe instroom betreft jongeren die een bbl-opleiding beginnen en nog niet eerder een mbo-opleiding hebben genoten. De cijfers over bbl-instroom in 2019-2020 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar. De cijfers zijn afgerond op vijftallen.

** Na uitvoerig overleg met het CBS is de definitie van nieuwe instroom in bbl-opleidingen gewijzigd ten opzichte van de definitie in het rapport uit 2018. De nieuwe definitie sluit volledig aan met de definitie die door het CBS wordt gehanteerd.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Figuur 3.2 De instroom in bbl-opleidingen van 18- tot en met 21-jarigen is nauwelijks veranderd tussen studiejaar 2018-2019 en studiejaar 2019-2020

* Nieuwe instroom betreft jongeren die een bbl-opleiding beginnen en nog niet eerder een mbo-opleiding hebben genoten. De cijfers over bbl-instroom in 2019-2020 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar. De cijfers zijn afgerond op vijftallen.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

De instroom in bbl-opleidingen van 18- tot en met 21-jarigen die recent een vmbo-diploma hebben behaald is in oktober 2019 licht gedaald ten opzichte van het jaar daarvoor, zie Tabel 3.3 en Figuur 3.3. Dat geldt zowel voor het aandeel als het aantal 18- tot en met 21-jarige jongeren met een vmbo-diploma, terwijl het aandeel vmbo-gediplomeerde 16- en 17-jarigen dat instroomt in bbl-opleidingen licht is toegenomen. Het is echter onwaarschijnlijk dat de daling onder 18- tot en met 21-jarigen het gevolg is van een verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18-plussers, omdat de daling in lijn is met de reguliere jaarlijkse fluctuaties in de bbl-instroom. Immers, zo was er in 2018-2019 nog sprake van een toename (zie Figuur 3.3).

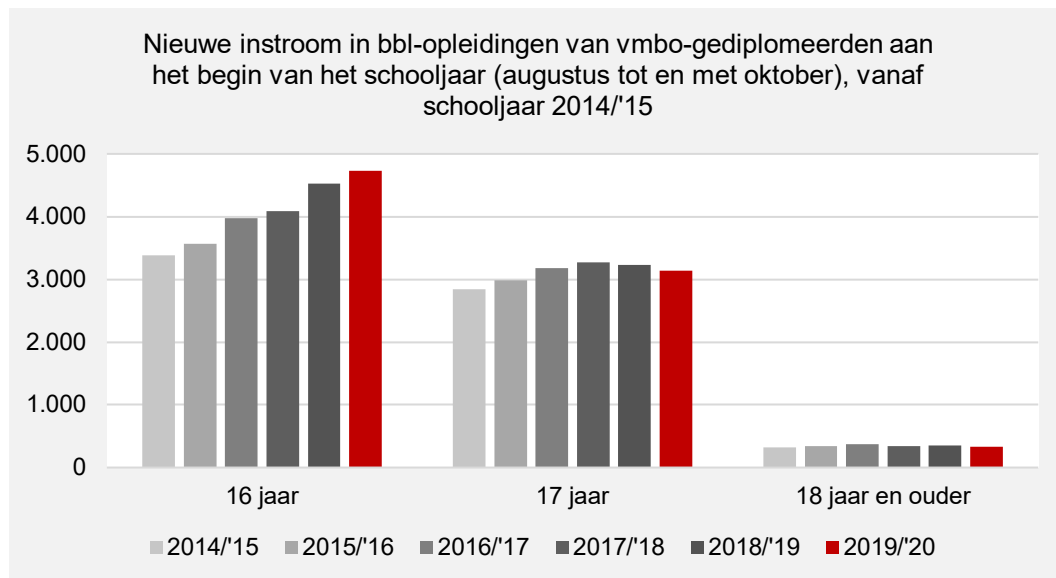
Tabel 3.3 Ook de nieuwe instroom van vmbo-gediplomeerden kent weinig verandering

Bbl-instroom* vmbo gediplomeerden	2018/2019	2019/2020*	Verandering
16 jaar	4.525	4.730	205
17 jaar	3.230	3.140	-90
18 jaar en ouder	355	330	-25
Bbl-instroom als aandeel van vmbo-gediplomeerden			
16 jaar	7,1%	7,4%	0,4%
17 jaar	10,3%	10,5%	0,2%
18 jaar en ouder	8,7%	8,4%	-0,3%

* Nieuwe instroom betreft jongeren die een bbl-opleiding beginnen en nog niet eerder een mbo-opleiding hebben genoten. De cijfers over bbl-instroom in 2019-2020 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar. Alle cijfers zijn afgerond op vijftallen.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Figuur 3.3 De nieuwe instroom van vmbo-geplomeerden kent weinig verandering

* Nieuwe instroom betreft jongeren die een bbl-opleiding beginnen en nog niet eerder een mbo-opleiding hebben genoten. De cijfers over bbl-instroom in 2019-2020 betreffen voorlopige gegevens. Ervaring leert dat de voorlopige cijfers een goed beeld geven voor de eerste maanden van het studiejaar. De cijfers zijn afgerond op vijftallen.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

3.3 Conclusie

Het aandeel onderwijsvolgende jongeren van 18 tot en met 21 jaar dat een beroepsbegeleidende leerweg (bbl-opleiding) volgt is vlak na de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon relatief veel toegenomen. Daarbij is de instroom in bbl-opleidingen van 18- tot en met 21-jarigen die nieuw zijn in het mbo nauwelijks veranderd. De (al lage) instroom in bbl-opleidingen vanuit het vmbo is onder jongeren van 18 jaar en ouder licht gedaald. Het is echter onwaarschijnlijk dat dit het gevolg is van een verhoging van het wettelijk minimumloon voor 18-plussers, omdat de daling in lijn is met de reguliere jaarlijkse fluctuaties in de bbl-instroom.

Daarmee zijn er op basis van deze beschrijvende statistieken geen aanwijzingen dat de verhoging van het minimumloon gecombineerd met de uitzondering hiervan voor 18- tot en met 20-jarigen in bbl-leerwerkplekken de deelname aan bbl-opleidingen en nieuwe instroom in bbl-opleidingen voor deze jongeren heeft beïnvloed.

Deze bevindingen kunnen niet worden geïnterpreteerd als causale effecten, aangezien er voor de analyses naar de bbl-deelname en bbl-instroom geen *difference-in-difference* analyses zijn uitgevoerd. De reden hiervoor is dat de vergelijkbaarheid tussen verschillende leeftijdsgroepen in de bbl-deelname en bbl-instroom te klein is. De jongere leeftijdsgroepen volgen namelijk veel vaker een bbl-opleiding dan de oudere leeftijdsgroepen.

4 Effecten eerste en tweede verhoging van het wettelijk minimumloon

Zowel door de eerste verhoging als door de tweede verhoging van het minimumloon zijn de werkgelegenheid en onderwijsdeelname van jongeren voor wie het minimumloon is gestegen nauwelijks veranderd. Dat betreft de effecten op de korte termijn en in een periode van hoogconjunctuur. Nadere analyses moeten uitwijzen in hoeverre deze effecten standhouden op de langere termijn en mogelijk worden beïnvloed door de coronacrisis.

Dit hoofdstuk zet de effecten van de eerste verhoging van het minimumloon voor 18- tot en met 22-jarigen naast de effecten van de tweede verhoging van het minimumloon voor 18- tot en met 21-jarigen. Het hoofdstuk laat zien in hoeverre de effecten van beide verhogingen overeenkomen en/of van elkaar verschillen.

Daarmee schetst het hoofdstuk ook een beeld van het totaaleffect van beide verhogingen, op de korte termijn. Het totaaleffect van beide verhogingen kan echter niet zuiver worden vastgesteld door de gemeten effecten van beide verhogingen bij elkaar te nemen. Het totaaleffect betreft namelijk de cumulatieve effecten van beide verhogingen over de gehele periode vanaf juli 2017 tot maart 2020, waarbij rekening wordt gehouden met het feit dat niet alle effecten van de verhoging zich al direct in de eerste maanden na de verhoging manifesteren. Om dat zo zuiver mogelijk te doen kan het totaaleffect worden gemeten door de periode vanaf juli 2019 (tweede verhoging) te vergelijken met de periode voor juli 2017 (eerste verhoging), met als referentieperiode de periode voor juli 2017. Op die manier wordt eenzelfde baselineperiode aangehouden en kan worden gecorrigeerd voor het feit dat de effecten van de eerste verhoging zich niet direct in de eerste maand na de verhoging hebben gemanifesteerd. Het schatten van het totaaleffect valt buiten de scope van dit onderzoek.

Netto arbeidsparticipatie en bruto uurlonen

Tabel 4.1 zet ten aanzien van de netto arbeidsparticipatie en het uurloon de kortetermijneffecten van de eerste verhoging van het wettelijk minimumloon in de eerste twee jaar daarna naast de effecten van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon in de eerste acht maanden daarna. De linker kolom bevat de gemiddelde effecten van de eerste verhoging over de periode van juli 2017 tot en met juni 2019, de rechterkolom bevat de gemiddelde effecten van de tweede verhoging over de periode van juli 2019 tot maart 2020.

Tabel 4.1 Effecten op netto arbeidsparticipatie, arbeidsduur en uurloon door zowel de eerste verhoging van het minimumloon (linkerkolom) als de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon (rechterkolom)

	Eerste verhoging	Tweede verhoging
Leeftijdsgroep	Effecten in eerste <u>twee jaar</u> na verhoging (juli 2017 t/m juni 2019)	Effecten in eerste <u>acht maanden</u> na verhoging (juli 2019 t/m feb 2020)
	Netto arbeidsparticipatie (procentpunt effect)	
18-19 (t.o.v. 15-17)	-0.84% ***	-0.87% ***
18 (t.o.v.17)	0.50% ***	-0.07%
20-22 (t.o.v. 23-25)	0.41% ***	
20-21 (t.o.v. 22-25)		0.45% ***
22 (t.o.v. 23)	0.03%	
21 (t.o.v. 22)		0.28% *
	Arbeitsduur (effect in aantal werkuren per week)	
18-19 (t.o.v. 15-17)	0.27 ***	0.10 ***
18 (t.o.v.17)	0.12 ***	-0.04
20-22 (t.o.v. 23-25)	0.16 ***	
20-21 (t.o.v. 22-25)		0.11 ***
22 (t.o.v. 23)	0.03	
21 (t.o.v. 22)		0.08
	(Bruto uurloon (procentueel effect))	
18-19 (t.o.v. 15-17)	4.5% ***	3.1% ***
18 (t.o.v.17)	2.7% ***	1.6% ***
20-22 (t.o.v. 23-25)	5.6% ***	
20-21 (t.o.v. 22-25)		5.2% ***
22 (t.o.v. 23)	4.3% ***	
21 (t.o.v. 22)		5.5% ***

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Tabel 4.1 laat zien dat zowel de eerste als de tweede verhoging van het minimumloon de netto arbeidsparticipatie van 18- tot en met 22-jarige jongeren niet noemenswaardig heeft veranderd. Weliswaar is bij beide verhogingen sprake van een statistisch significant negatief effect wanneer 18- en 19-jarigen worden vergeleken met 15- tot en met 17-jarigen, maar is er geen sprake meer van een statistisch significant effect als 18-jarigen worden vergeleken met 17-jarigen. Dat geldt ook wanneer 19-jarigen worden vergeleken met 17-jarigen (niet in tabellen weergegeven). Ook ten aanzien van het aantal werkuren per week voor deze groep jongeren zijn er door zowel de eerste als de tweede verhoging nauwelijks veranderingen opgetreden: door de eerste verhoging was er sprake van een lichte toename, door de tweede verhoging is de toename ook licht positief ofwel niet statistisch significant.

Daarmee kan worden geconcludeerd dat werkgevers zowel bij de eerste als bij de tweede verhoging er niet toe zijn overgegaan om minder 18- tot en met 22-jarigen in dienst te nemen of hen minder uren te laten werken. Met name de effecten van de tweede verhoging zijn hierin veelzeggend, aangezien de loonkosten tijdens de tweede verhoging voor werkgevers (veel) harder zijn gestegen dan tijdens de eerste verhoging. Voor de eerste verhoging werden werkgevers nog gedeeltelijk gecompenseerd voor de stijging van de loonkosten door het jeugd lage-inkomensvoordeel (Jeugd-LIV) voor 18- tot en met 21-jarigen en het lage-inkomensvoordeel (LIV) voor 22-jarigen, waarmee een

negatief effect op de netto arbeidsparticipatie van 18- tot en met 22-jarige jongeren mogelijk gemiddeld werd (Van der Werff et al., 2018). Voor de tweede verhoging heeft geen extra compensatie voor werkgevers plaatsgevonden. Ook zijn de vergoedingen via het LIV en het Jeugd-LIV vanaf 2020 versoberd.

Aan de andere kant zijn de effecten van zowel de eerste als de tweede verhoging gemeten op de korte termijn en in een periode van hoogconjunctuur. Het is niet duidelijk in hoeverre de kortetermijneffecten zouden afwijken wanneer de verhoging in een periode van laagconjunctuur had plaatsgevonden. Ook de langetermijneffecten kunnen afwijken, met name omdat de coronacrisis haar intrede heeft gedaan. Zo is de werkloosheid (onder jongeren) de afgelopen tijd gestegen en de arbeidsmarkt ruimer geworden, waardoor werkgevers meer keuze hebben in wie zij wel of niet aannemen. Daardoor kan het gebeuren dat de relatief duurder geworden 18- tot en met 21-jarige jongeren minder vaak worden aangenomen of in dienst worden gehouden. Toekomstige analyses moeten dan ook uitwijzen in hoeverre de resultaten standhouden op de langere termijn.

In dat licht is het ook interessant om te kijken naar de ontwikkeling van de gemiddelde uurlonen en het aandeel 18- tot en met 22-jarige jongeren dat precies het minimumloon verdient. Zo hebben beide verhogingen geleid tot een stijging van het gemiddelde uurloon voor jongeren van wie het minimumloon is verhoogd (Tabel 4.1), maar beide ook tot een toename van het aandeel jongeren dat precies het minimumloon verdient (Tabel 4.2). In maart 2020 is dat aandeel wederom flink gestegen.

Tabel 4.2 Het aandeel werkende 18- tot en met 22-jarige jongeren dat maximaal het minimumloon verdient is gestegen

Leeftijdsgroep	jul-16	jul-17	jul-18	jul-19	mrt-20
15-17 jaar	10%	8%	7%	6%	10%
18 jaar	9%	11%	9%	9%	15%
19 jaar	9%	11%	9%	11%	17%
20 jaar	10%	14%	12%	17%	20%
21 jaar	10%	17%	13%	21%	23%
22 jaar	9%	20%	15%	13%	16%
23-25 jaar	9%	10%	8%	8%	9%

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Groepen jongeren voor wie het minimumloon vaker bindend is lopen waarschijnlijk meer risico op baanverlies tijdens een economische neergang. Vraag en aanbod sluiten in een neergang mogelijk minder goed aan door de bodem die het minimumloon in de markt legt. Aan de vraagzijde hebben werkgevers geen bewegingsruimte om jongeren uit deze leeftijdsgroepen aan te nemen tegen een lager loon (of de lonen van huidige werknemers te verlagen) om vraaguitval op te vangen. Werkgevers kunnen er mogelijk voor kiezen om goedkopere vormen van arbeid (waaronder zzp'er of jongeren uit een lagere leeftijdsgroep) in te zetten. Als we kijken naar het arbeidsaanbod dan kunnen jongeren voor wie het minimumloon bindend is zich niet tegen een lager loon aanbieden, waardoor er ook geen mogelijkheid bestaat om in een (andere) baan als werknemer tegen een lager salaris aan de slag te gaan. Dat zorgt mogelijk voor een groter risico op werkloosheid voor deze groep jongeren en kan hen er toe bewegen om zich vaker als zzp'er aan te bieden. Ook kan het in dat geval aantrekkelijker zijn om in het onderwijs te blijven of daarin terug te keren.

Onderwijsdeelname en jongeren zonder baan of opleiding

Uit Tabel 4.3 kan worden geconcludeerd dat de onderwijsdeelname van 18- tot en met 21-/22-jarige jongeren door zowel de eerste verhoging als de tweede verhoging niet noemenswaardig is veranderd. De effecten zijn ofwel klein, ofwel insignificant. Daarmee lijkt zowel de eerste als de tweede verhoging jongeren er vooralsnog nog niet toe hebben bewogen om massaal op zoek te gaan naar een baan en geen scholing meer te volgen.

Tabel 4.3 Effecten op onderwijsdeelname en aandeel jongeren zonder baan of opleiding door zowel de eerste verhoging van het minimumloon (linkerkolom) als de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon (rechterkolom)

	Eerste verhoging	Tweede verhoging
Leeftijdsgroep	Effecten in eerste <u>twee studiejaar</u> na verhoging (oktober 2017 en 2018)	Effecten in eerste <u>studiejaar</u> na verhoging (oktober 2019)
	Onderwijsdeelname (procentpunt effect)	
18-19 (t.o.v. 15-17)	0.13%	-0.39% ***
18 (t.o.v. 17)	0.01%	-0.25%
20-22 (t.o.v. 23-25)	0.10%	
20-21 (t.o.v. 22-25)		-0.29% **
22 (t.o.v. 23)	0.10%	
21 (t.o.v. 22)		-0.03%
	Aandeel jongeren zonder baan of opleiding (procentpunt effect)	
18-19 (t.o.v. 15-17)	-1.06% ***	0.19% **
18 (t.o.v. 17)	-0.77% ***	0.26% *
20-22 (t.o.v. 23-25)	0.12%	
20-21 (t.o.v. 22-25)		0.05%
22 (t.o.v. 23)	0.31% *	
21 (t.o.v. 22)		-0.13%

* = significant op 5%-niveau, ** = significant op 1%-niveau, *** = significant op 0,1%-niveau

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Tegelijkertijd is het voorbarig om op basis van deze eerste resultaten te concluderen dat de verhogingen van het wettelijk minimumloon inderdaad geen effect hebben op de onderwijsdeelname van 18- tot en met 22-jarigen. Immers, een eventueel negatief effect zou eerder optreden op de lange termijn dan op de korte termijn, aangezien de keuze om een bepaalde opleiding te volgen vaak niet vlak voorafgaand aan een nieuw studiejaar wordt gemaakt en dit vaak ook een keuze voor een (opleiding van) meerdere jaren betreft.

Om te bepalen of de eerste en de tweede verhoging van het minimumloon daadwerkelijk niet van invloed zijn op de onderwijsdeelname is het dan ook nodig om een analyse op de lange termijn verrichten, idealiter drie tot vier jaar na beide verhogingen. Dan kan ook worden uitgesloten dat de gemeten jaar-op-jaar verschillen in de onderwijsdeelname van bepaalde leeftijdsgroepen samenhangen met toevallige fluctuaties of wijzigingen in onderwijsbeleid.

Coronacrisis

Zoals hierboven aangegeven kunnen de resultaten niet eenvoudig worden doorgetrokken naar de langere termijn, met name omdat de Nederlandse economie door de coronacrisis is gekrompen en de arbeidsmarkt ruimer is geworden. Zoals al is gebleken uit de beschrijvende statistieken over maart 2020 heeft de coronacrisis een duidelijk invloed op de netto arbeidsparticipatie van (met

name 15- tot en met 17-jarige) jongeren, het gemiddelde uurloon en het aandeel jongeren dat maximaal het minimumloon verdient. Er is geen effectmeting verricht naar de effecten in de maand maart 2020, aangezien de impact van de coronacrisis waarschijnlijk verschilt per leeftijdsgroep, met als gevolg een beperkte vergelijkbaarheid van de groepen met en zonder verhoging van het wettelijk minimumloon. Toekomstige analyses moeten uitwijzen in hoeverre de effecten van de eerste en tweede verhoging van het wettelijk minimumloon standhouden gedurende de coronacrisis, ook in relatie tot de werkgelegenheid van andere groepen op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Literatuur

- Bertrand, M., Duflo, E. & Mullainathan, S. (2004). How much should we trust difference-in-difference estimates? *Quarterly Journal of Economics*, 119(1): 249-275.
- CPB (2015). Werkgelegenheidseffecten aanpassing wettelijk minimumjeugdloon. CPB-notitie. Den Haag: Centraal Planbureau.
- Hyslop, D., & Stillman, S. (2007). Youth minimum wage reform and the labour market in New Zealand. *Labour Economics*, 14(2): 201-230.
- De Linde Leonard, M., Stanley, T. D., & Doucouliagos, H. (2014). Does the UK minimum wage reduce employment? A meta-regression analysis. *British Journal of Industrial Relations*, 52(3), 499-520.
- Lee, D.S. & Lemieux, T. (2010). Regression discontinuity designs in economics. *Journal of Economic Literature*, 48(2): 281-355.
- Neumark, D., & Wascher, W. L. (2007). Minimum wages and employment. *Foundations and Trends® in Microeconomics*, 3(1-2): 1-182.
- Pereira, S. C. (2003). The impact of minimum wages on youth employment in Portugal. *European Economic Review*, 47(2): 229-244.
- Stewart, M. B. (2004). The impact of the introduction of the UK minimum wage on the employment probabilities of low-wage workers. *Journal of the European Economic Association*, 2(1): 67-97.
- Werff, van der S., Zwetsloot, J., Weel, ter B. (2018), Verkenning aanpassing minimum(jeugd)loon. SEO-rapport 2018-84, Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.
- Kamerstukken <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2017-24.html>

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Gebruikte databronnen

Voor de analyse van de arbeidsmarktpositie, onderwijsdeelname en instroom in de bbl-opleidingen van jongeren is gebruikgemaakt van administratieve data afkomstig uit de Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De CBS Microdata bevatten verschillende integrale gegevens die op persoonsniveau te koppelen zijn. Voor de analyse is gebruikgemaakt van inkomensdata afkomstig van het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV), onderwijsdata afkomstig van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en persoonskenmerken afkomstig uit de Basisregistratie Personen (BRP).

Analysebestand en peildatum

Voor iedere maand in de periode januari 2010 tot en met maart 2020 zijn de arbeidsmarktpositie en onderwijsdeelname van alle (op dat moment) 15- tot en met 25-jarige jongeren bepaald. Jongeren die niet stonden ingeschreven in de BRP zijn daarbij buiten beschouwing gelaten. Het aantal jongeren, hun arbeidsmarktpositie en onderwijsdeelname is telkens afgelezen op de 23e van de maand (peildatum).

Uitkomstmaten

Baan als werknemer/ netto arbeidsparticipatie

De netto arbeidsparticipatie is gelijk aan het aandeel jongeren met één of meerdere banen in loondienst op de peildatum. Banen met een uurloon kleiner of gelijk aan nul en stagebanen zijn niet meegenomen in het bepalen van de netto arbeidsparticipatie. Datzelfde geldt voor banen van zelfstandigen, aangezien deze gegevens nog niet op tijd voor het onderzoek beschikbaar waren.

Arbeidsduur

De arbeidsduur is gedefinieerd als het aantal (contractueel overeengekomen) basisuren per week van jongeren met een baan. Het aantal basisuren is gelijk aan het aantal verloonde uren, minus het aantal overwerkuren waarbij extra is gewerkt tegen een hogere vergoeding. Onbetaalde overuren en overuren waartegenover een hogere vergoeding staat zijn hier niet in meegenomen. Voor jongeren met meerdere banen op de peildatum zijn de uren van alle banen bij elkaar opgeteld om de arbeidsduur te bepalen.

(Bruto) uurloon

Het in dit onderzoek gehanteerde uurloon is gelijk aan het basisloon gedeeld door het aantal basisuren. Het basisloon is een benadering van het contractloon van een werknemer. Het contractloon is gelijk aan het brutoloon op basis van de cao of een individuele arbeidsovereenkomst. Vakantiegeld, overwerkloon voor een hogere vergoeding, loon in natura, vaste componenten als een eindejaarsuitkering en andere bijzondere beloningen vallen hier niet onder. Het aantal basisuren is zoals hierboven vermeld gelijk aan het aantal verloonde uren, minus het aantal overwerkuren waarbij extra is gewerkt tegen een hogere vergoeding. Het in dit onderzoek gehanteerde uurloonbegrip is daarmee bij benadering gelijk aan het uurloon volgens het contract.

Onderwijsdeelname

De onderwijsdeelname is bepaald als het hebben van een inschrijving in het bekostigd onderwijs op de peildatum. Inschrijvingen in het particulier onderwijs vallen hier niet onder.

Aandeel zonder baan of opleiding

Het aandeel jongeren zonder baan of opleiding is gelijk aan het aandeel jongeren dat op de peildatum geen baan in loondienst of een inschrijving in het bekostigde onderwijs heeft. Deze groep bestaat uit werkloze jongeren met een uitkering, werkloze jongeren die (nog) geen recht hebben op een uitkering, inactieve jongeren, jongeren die staan ingeschreven aan een private onderwijsinstelling en/of jongeren die als zelfstandige hun inkomsten vergaren.

Instroom in bbl-opleiding

Dit betreft deelnemers aan de beroepsbegeleidende leerweg in het bekostigd middelbaar beroeps-onderwijs die in eerdere schooljaren niet stonden ingeschreven in het volgens de onderwijsregistratiebestanden. Studieswitchers of personen die een tweede mbo-opleiding beginnen worden daarom niet gezien als instromers in de bbl-opleiding. De instroom in de bbl-opleiding betreft de instroom in de eerste maanden van het schooljaar, namelijk van augustus tot en met oktober. Latere instroom is niet meegenomen in dit onderzoek, aangezien deze gegevens voor het meest recente schooljaar (2019/2020) nog niet volledig beschikbaar zijn.

De instroom in de bbl-opleiding vanuit het vmbo betreft de instroom in de bbl-opleiding in een bepaald schooljaar van jongeren die in het schooljaar daaraan voorafgaand een vmbo-diploma hebben behaald.

Effectmeting

Het effect van de verhoging van het wettelijk minimumloon op de werkgelegenheid en onderwijsdeelname van jongeren is vastgesteld met een zogeheten *difference-in-difference* analyse. De analyse vergelijkt de ontwikkeling in uitkomstmaten (zoals het hebben van een baan) in de leeftijdsgroep waarvoor het minimumloon is verhoogd met de ontwikkeling in uitkomstmaten in de leeftijdsgroep waarvoor het minimumloon niet is veranderd. De ontwikkeling in een uitkomstmaat is gelijk aan het verschil in de uitkomstmaat tussen de periode voor en de periode na verhoging van het wettelijk minimumloon. Het verschil tussen de ontwikkelingen van beide leeftijdsgroepen is het effect van de verhoging van het wettelijk minimumloon. Dat effect wordt geschat met behulp van de volgende lineaire regressievergelijking:

$$y_{igt} = a + \delta D_g + \beta T_t + \rho(D_g * T_t) + \omega K_t + \varphi X_{igt} + \varepsilon_{igt} ,$$

met y een van de uitkomstmaten, i de individuele jongere, g de leeftijdsgroep waarin de jongere valt, t de betreffende maand/peildatum, D een indicator die gelijk is aan 1 wanneer de leeftijdsgroep te maken kreeg met een verhoging van het voor hen geldende wettelijk minimumloon en gelijk aan 0 wanneer het wettelijk minimumloon voor deze leeftijdsgroep niet is verhoogd, T een indicator die gelijk is aan 1 wanneer de maand in de periode na de verhoging van het wettelijk minimumloon ligt (vanaf juli 2019) en gelijk aan 0 in de periode daarvoor, K de betreffende kalendermaand, X een vector van persoonskenmerken en ε_{it} de individuele storingstermen. De standaardfouten zijn geclusterd op persoonsniveau om te corrigeren voor seriële correlatie. Het effect

van de verhoging van het wettelijk minimumloon op de verschillende uitkomstmaten wordt geschat in coëfficiënt ρ .

Voor de uitkomstmaten met betrekking tot werkgelegenheid (netto arbeidsparticipatie, werkuren per week en bruto uurloon) is het model geschat over alle maanden vanaf april 2018 tot en met februari 2020. Specifiek vergelijkt het model het gemiddelde van de uitkomstmaten in de periode juli 2019 tot en met februari 2020 (periode effectmeting) met het gemiddelde van de uitkomstmaten in de periode april 2018 tot en met juni 2019 (baseline). De baselineperiode bevat de (middellange termijn) effecten van de eerste verhoging van het wettelijk minimumloon per juli 2017. Daarmee schat het model de effecten van de tweede verhoging van het wettelijk minimumloon bovenop de effecten van de eerste verhoging van het wettelijk minimumloon. De eerste maand van de coronacrisis, maart 2020, is niet meegenomen in de effectmeting. Voor de uitkomstmaten onderwijsdeelname en aandeel jongeren zonder baan of opleiding zijn de maanden oktober 2018 en oktober 2019 gebruikt.

Per uitkomstmaat zijn er vier analyses uitgevoerd, waarbij de leeftijdsgroepen die worden vergeleken variëren:

- de groep 20- tot en met 21-jarigen ten opzichte van de groep 22- tot en met 25-jarigen;
- de groep 18- tot en met 19-jarigen ten opzichte van de groep 15- tot en met 17-jarigen;
- de groep 21-jarigen ten opzichte van de groep 22-jarigen (marge);
- de groep 18-jarigen ten opzichte van de groep 17-jarigen (marge).

Door het opnemen van persoonskenmerken en de betreffende kalendermaand houdt de analyse rekening met samenstellingseffecten en seizoensinvloeden. De persoonskenmerken betreffen geslacht, etniciteit, niveau van de middelbare school, niveau van de hoogst behaalde opleiding, positie in het huishouden⁸, arbeidsmarktregio waarin woonachtig en (voor het uurloon) de bedrijfssector.

Sectoren

De effectmetingen voor de uitkomstmaten met betrekking tot werkgelegenheid (netto participatie, werkuren per week en uurloon) zijn apart uitgevoerd voor verschillende sectoren. Specifiek zijn vier kwartielen van sectoren gedefinieerd, waarbij (op basis van de SBI-2 digit indeling) de kwartielen zijn gebaseerd op het aandeel 15- tot en met 25-jarige jongeren (als percentage van het totaal aantal werknemers) dat voorafgaand aan de tweede verhoging in juli 2018 in de sector werkzaam was. Elk kwartiel van sectoren bevat ongeveer een gelijk aantal werkende jongeren, maar varieert naar het aandeel van jongeren binnen die sector (als percentage van alle werknemers). Onderstaande tabel presenteert de indeling van sectoren naar kwartielen, waarbij ook is aangegeven welk percentage van de werknemers in die sector jongeren betreft en om welke aantallen dit gaat.

⁸ Personen in institutionele huishoudens zijn in de analyse buiten beschouwing gelaten. Het betreft personen in instellingen zoals verpleeg-, verzorgings- en kindertehuizen, gezinsvervangende tehuizen, revalidatiecentra en penitentiaire inrichtingen, die daar in principe voor langere tijd (zullen) verblijven.

SBI-2 digit	Naam	Aantal werknemers in sector	Aantal werk- nemers van 15 tot en met 25 jaar	Aandeel werk- nemers van 15 tot en met 25 jaar	Kwartaal
56	Eet- en drinkgelegenheden	321.735	185.640	58%	1
47	Detailhandel (niet in auto's)	731.975	371.200	51%	1
55	Logiesverstrekking	79.735	32.095	40%	2
93	Sport en recreatie	66.690	25.195	38%	2
59	Film- en tv-productie; geluidsopname	13.560	4.460	33%	2
1	Landbouw	113.910	32.740	29%	2
96	Overige persoonlijke dienstverlening	55.915	15.430	28%	2
78	Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	766.630	208.210	27%	2
74	Design, fotografie, vertaalbureaus	24.625	5.940	24%	3
90	Kunst	20.925	4.490	21%	3
95	Reparatie van consumentenartikelen	5.600	1.150	21%	3
45	Autohandel en -reparatie	114.010	22.810	20%	3
73	Reclamewezen en marktonderzoek	41.805	7.855	19%	3
63	Diensten op het gebied van informatie	15.500	2.885	19%	3
3	Visserij	1.555	285	18%	3
75	Veterinaire dienstverlening	8.415	1.510	18%	3
50	Vervoer over water	15.410	2.700	18%	3
77	Verhuur van roerende goederen	34.685	5.895	17%	3
82	Overige zakelijke dienstverlening	39.785	6.015	15%	3
10	Voedingsmiddelenindustrie	119.570	17.705	15%	3
31	Meubelindustrie	17.935	2.505	14%	3
92	Loterijen en kansspelen	8.405	1.160	14%	3
87	Verpleging en zorg met overnachting	434.370	59.055	14%	3
69	Juridische diensten en administratie	119.440	16.170	14%	3
81	Schoonmaakbedrijven, hoveniers e.d.	148.665	20.050	13%	3
53	Post en koeriers	58.690	7.880	13%	3
14	Kledingindustrie	1.745	230	13%	3
80	Beveiligings- en opsporingsdiensten	29.005	3.745	13%	3
79	Reisbureaus, reisorganisatie en -info	22.705	2.925	13%	3
91	Bibliotheken, musea en natuurbehoud	21.920	2.700	12%	3
25	Metaalproductenindustrie	84.815	10.375	12%	3
43	Gespecialiseerde bouw	176.430	21.555	12%	3
46	Groothandel en handelsbemiddeling	484.085	59.125	12%	4
88	Welzijnszorg zonder overnachting	283.110	33.560	12%	4
2	Bosbouw	1.400	160	11%	4
39	Sanering en overig afvalbeheer	1.995	225	11%	4
16	Houtindustrie	12.555	1.415	11%	4
62	IT-dienstverlening	174.845	18.355	10%	4
41	Algemene bouw en projectontwikkeling	85.260	8.790	10%	4
15	Leer- en schoenenindustrie	1.595	160	10%	4
52	Opslag, dienstverlening voor vervoer	96.375	9.645	10%	4
13	Textielindustrie	10.890	1.080	10%	4
97	Huishoudens met personeel	28.030	2.680	10%	4
33	Reparatie en installatie van machines	41.870	3.975	9%	4
86	Gezondheidszorg	514.725	48.435	9%	4
18	Grafische industrie	16.865	1.550	9%	4

70	Holdings en managementadviesbureaus	141.530	12.590	9%	4
49	Vervoer over land	176.530	15.555	9%	4
94	Ideële, belangen-, hobbyverenigingen	62.065	5.270	8%	4
27	Elektrische apparatenindustrie	20.780	1.745	8%	4
68	Verhuur en handel van onroerend goed	63.435	5.270	8%	4
28	Machine-industrie	82.515	6.845	8%	4
11	Drankenindustrie	8.205	670	8%	4
71	Architecten-, ingenieursbureaus e.d.	109.470	8.895	8%	4
30	Overige transportmiddelenindustrie	16.935	1.365	8%	4
19	Aardolie-industrie	5.495	435	8%	4
29	Auto- en aanhangwagenindustrie	24.525	1.895	8%	4
60	Radio- en televisieomroepen	7.100	525	7%	4
42	Grond-, water- en wegenbouw	49.075	3.600	7%	4
85	Onderwijs	484.290	34.315	7%	4
72	Research	38.070	2.665	7%	4
8	Delfstoffenwinning (geen olie en gas)	2.225	155	7%	4
22	Rubber- en kunststofproductindustrie	31.885	2.195	7%	4
24	Basismetalaalindustrie	20.650	1.390	7%	4
51	Vervoer door de lucht	26.000	1.720	7%	4
58	Uitgeverijen	22.595	1.430	6%	4
66	Overige financiële dienstverlening	58.060	3.600	6%	4
38	Afvalbehandeling en recycling	23.340	1.405	6%	4
61	Telecommunicatie	28.835	1.615	6%	4
17	Papierindustrie	18.050	1.005	6%	4
37	Afvalwaterinzameling en -behandeling	3.850	200	5%	4
23	Bouwmaterialenindustrie	21.235	1.025	5%	4
26	Elektrotechnische industrie	25.375	1.200	5%	4
36	Waterleidingbedrijven	5.295	240	5%	4
20	Chemische industrie	44.030	1.910	4%	4
84	Openbaar bestuur en overheidsdiensten	481.495	20.165	4%	4
32	Overige industrie	101.235	3.810	4%	4
21	Farmaceutische industrie	12.935	470	4%	4
64	Bankwezen	151.195	5.380	4%	4
9	Dienstverlening delfstoffenwinning	3.020	105	3%	4
35	Energiebedrijven	26.610	890	3%	4
65	Verzekeraars en pensioenfondsen	48.240	1.290	3%	4
12	Tabaksindustrie	1.195	20	2%	4
98+99	Huishoudproductie voor eigen gebruik en extraterritoriale organisaties	1.195	20	2%	4
6	Winning van aardolie en aardgas	2.945	30	1%	4

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

De effectmetingen zijn apart uitgevoerd per kwartiel. Daarbij is ten aanzien van de netto arbeidsparticipatie het hebben van een baan als werknemer in een sector in dat kwartiel als uitkomstmaat gehanteerd. Voor de analyses naar werkuren per week en uurlonen zijn alleen de jongeren met een baan in dat kwartiel meegenomen in de analyses.

Groepen jongeren

De effectmetingen naar werkgelegenheid en onderwijsdeelname zijn apart uitgevoerd voor verschillende groepen jongeren.

Dat betreft ten eerste aparte analyses naar het hoogst gevolgde middelbare schoolniveau, waarbij een uitsplitsing is gemaakt tussen lager dan vmbo, vmbo basis/kader, vmbo gemengd/theoretisch, havo en vwo. Jongeren waarvan het middelbare schoolniveau niet bekend is, omdat zij geen middelbare school in Nederland hebben gevolgd, zijn niet in de analyses meegenomen. Ten tweede betreft dat een aparte analyse naar migratieachtergrond, waarbij onderscheid is gemaakt tussen jongeren met een Nederlandse achtergrond, jongeren met een eerste generatie niet-westerse migratieachtergrond, jongeren met een tweede generatie niet-westerse migratieachtergrond, jongeren met een eerste generatie westerse migratieachtergrond en jongeren met een tweede generatie westerse migratieachtergrond. De kleine groep jongeren waarvan de migratieachtergrond niet bekend is niet in de analyses meegenomen. Ten derde betreft dat aparte analyses voor vrouwen en mannen.

Bijlage B Regressieresultaten

Deze bijlage bevat de uitgebreide schattingsresultaten van de *difference-in-difference* analyses. De coëfficiënt ρ (zie paragraaf Effectmeting in Bijlage A) is telkens dikgedrukt. Dit is het effect van de verhoging van het wettelijk minimumloon op de betreffende uitkomstmaat. De coëfficiënten van de analyse op het uurloon (Tabel B.3) zijn afkomstig uit een loglineaire schatting, met het natuurlijke logaritme van het uurloon als uitkomstmaat. Deze coëfficiënten vermenigvuldigd met 100 kunnen bij benadering worden geïnterpreteerd als procentuele effecten op het daadwerkelijke uurloon.⁹ Het vermenigvuldigen van de coëfficiënten op de netto arbeidsparticipatie, onderwijsdeelname en aandeel jongeren zonder baan of opleiding (zie Tabel B.1, Tabel B.4 en Tabel B.5) met 100 geeft de effecten in procentpunt. De coëfficiënten op arbeidsduur zijn effecten in aantal werkuren per week (Tabel B.2).

⁹ Het exacte procentuele effect op het daadwerkelijke uurloon is gelijk aan de exponent van de geschatte coëfficiënt minus 1, vermenigvuldigd met 100. In formulevorm is dat $(\exp(\text{coëfficiënt})-1)*100$.

Tabel B. 1 Schattingsresultaten netto arbeidsparticipatie (baan als werknemer)

<i>Baan als werknemer</i>	18-19 (t.o.v. 15-17)		18 (t.o.v. 17)		20-21 (t.o.v. 22-25)		21 (t.o.v. 22)	
Indicator betreft leeftijdsgroep met verhoging WMJL	0,0580	*** (0,001)	0,0043	*** (0,001)	-0,0315	*** (0,001)	-0,0116	*** (0,001)
Indicator maand ligt na verhoging WMJL (vanaf juli 2017)	0,0172	*** (0,001)	0,0088	*** (0,001)	0,0058	*** (0,000)	0,0067	*** (0,001)
Indicator betreft leeftijdsgroep met verhoging WMJL vanaf juli 2017	-0,0087	*** (0,001)	0,0007	(0,001)	0,0045	*** (0,001)	0,0028	* (0,001)
<i>Controlevariabelen</i>								
<i>Kalendermaand (ref: januari)</i>								
Februari	0,0047	*** (0,000)	0,0040	*** (0,000)	0,0044	*** (0,000)	0,0052	*** (0,000)
Maart	0,0130	*** (0,000)	0,0115	*** (0,001)	0,0106	*** (0,000)	0,0121	*** (0,001)
April	0,0133	*** (0,000)	0,0105	*** (0,001)	0,0107	*** (0,000)	0,0129	*** (0,001)
Mei	0,0241	*** (0,000)	0,0163	*** (0,001)	0,0155	*** (0,000)	0,0182	*** (0,001)
Juni	0,0476	*** (0,000)	0,0411	*** (0,001)	0,0205	*** (0,000)	0,0241	*** (0,001)
Juli	0,0509	*** (0,000)	0,0448	*** (0,001)	0,0233	*** (0,000)	0,0291	*** (0,001)
Augustus	0,0497	*** (0,000)	0,0451	*** (0,001)	0,0206	*** (0,000)	0,0264	*** (0,001)
September	0,0101	*** (0,000)	0,0146	*** (0,001)	0,0081	*** (0,000)	0,0111	*** (0,001)
Oktober	0,0092	*** (0,000)	0,0091	*** (0,001)	0,0078	*** (0,000)	0,0097	*** (0,000)
November	0,0078	*** (0,000)	0,0064	*** (0,000)	0,0093	*** (0,000)	0,0113	*** (0,000)
December	0,0100	*** (0,000)	0,0092	*** (0,000)	0,0084	*** (0,000)	0,0105	*** (0,000)
<i>Geslacht (ref: Man)</i>								
Vrouw	0,0208	*** (0,001)	0,0259	*** (0,001)	0,0169	*** (0,001)	0,0232	*** (0,001)
<i>Migratieachtergrond (ref: Nederlands)</i>								
Niet-westers 1e generatie	-0,0985	*** (0,002)	-0,1168	*** (0,003)	-0,1008	*** (0,001)	-0,0994	*** (0,002)
Niet-westers 2e generatie	-0,0840	*** (0,001)	-0,0876	*** (0,001)	-0,0998	*** (0,001)	-0,1001	*** (0,002)
Westers 1e generatie	-0,1284	*** (0,002)	-0,1510	*** (0,003)	-0,0285	*** (0,002)	-0,0617	*** (0,003)
Westers 2e generatie	-0,0890	*** (0,001)	-0,0955	*** (0,002)	-0,0612	*** (0,001)	-0,0599	*** (0,002)
Onbekend	-0,0605	(0,087)	-0,0067	(0,127)	-0,2078	*** (0,051)	-0,2691	** (0,086)
<i>Middelbare school niveau (ref: Gemengde klas)</i>								
Praktijkonderwijs	0,1008	*** (0,003)	0,0843	*** (0,005)	0,0604	*** (0,004)	0,0661	*** (0,006)
Vmbo basis	0,1347	*** (0,002)	0,1366	*** (0,005)	0,0713	*** (0,003)	0,0651	*** (0,005)
Vmbo kader	0,1762	*** (0,002)	0,1789	*** (0,005)	0,1122	*** (0,003)	0,1057	*** (0,005)
Vmbo gemengd	0,1819	*** (0,003)	0,1876	*** (0,005)	0,1089	*** (0,004)	0,0985	*** (0,006)
Vmbo theoretisch	0,1775	*** (0,002)	0,1796	*** (0,004)	0,0972	*** (0,003)	0,0849	*** (0,005)
Havo	0,2033	*** (0,002)	0,2085	*** (0,004)	0,0968	*** (0,003)	0,0812	*** (0,005)
Vwo	0,1092	*** (0,002)	0,1054	*** (0,004)	-0,0122	*** (0,004)	-0,0275	*** (0,005)
Onbekend/Geen (bekostigde) middelbare in NL	-0,0628	*** (0,003)	-0,1225	*** (0,005)	-0,0638	*** (0,003)	-0,0957	*** (0,005)
<i>Thuiswonend kind</i>								
Alleenstaand zonder kinderen					-0,0330	*** (0,001)	-0,0454	*** (0,001)
Alleenstaand met kinderen (eenouder)					-0,2814	*** (0,003)	-0,3139	*** (0,006)
Samenwonend zonder kinderen					0,0673	*** (0,001)	0,0345	*** (0,001)
Samenwonend met kinderen					-0,0950	*** (0,002)	-0,1564	*** (0,004)
Lid overig huishouden					-0,0267	*** (0,001)	-0,0308	*** (0,002)
<i>Positie in huishouden leeftijd 15-19 jaar (ref: Thuiswonend kind)</i>								
Alleenstaand	-0,1177	*** (0,001)	-0,1396	*** (0,002)				
Samenwonend	-0,0926	*** (0,003)	-0,1248	*** (0,004)				
Lid overig huishouden	-0,0611	*** (0,002)	-0,0584	*** (0,004)				
<i>Arbeidsmarktregio woonachtig (ref: Achterhoek)</i>								
Amersfoort	-0,0164	*** (0,003)	-0,0036	(0,005)	0,0100	** (0,003)	0,0124	* (0,005)
Drechtsteden	-0,0500	*** (0,003)	-0,0302	*** (0,005)	0,0097	** (0,003)	0,0120	* (0,005)
Drenthe	-0,0371	*** (0,003)	-0,0201	*** (0,005)	-0,0230	*** (0,003)	-0,0216	*** (0,005)
Flevoland	-0,0488	*** (0,003)	-0,0429	*** (0,004)	-0,0058	* (0,003)	-0,0066	(0,005)
Food Valley	-0,0140	*** (0,003)	0,0013	(0,004)	-0,0459	*** (0,003)	-0,0359	*** (0,005)
Friesland	-0,0681	*** (0,003)	-0,0437	*** (0,004)	-0,0566	*** (0,003)	-0,0527	*** (0,004)
Gooien Vechtstreek	-0,0904	*** (0,003)	-0,0931	*** (0,005)	-0,0281	*** (0,003)	-0,0300	*** (0,006)
Gorinchem	-0,0219	*** (0,005)	0,0017	(0,007)	0,0265	*** (0,005)	0,0294	*** (0,007)
Groningen	-0,0878	*** (0,003)	-0,0633	*** (0,004)	-0,0915	*** (0,003)	-0,0794	*** (0,004)
Groot Amsterdam	-0,0608	*** (0,003)	-0,0650	*** (0,004)	-0,0028	(0,002)	0,0012	(0,004)
Haaglanden	-0,0798	*** (0,003)	-0,0739	*** (0,004)	-0,0562	*** (0,003)	-0,0467	*** (0,004)
Helmond-De Peel	0,0082	* (0,003)	0,0232	*** (0,005)	0,0305	*** (0,003)	0,0394	*** (0,005)
Holland Rijnland	-0,0114	*** (0,003)	-0,0023	(0,004)	-0,0044	+ (0,003)	0,0028	(0,004)
Midden-Brabant	0,0167	*** (0,003)	0,0261	*** (0,004)	0,0085	** (0,003)	0,0143	*** (0,004)
Midden-Gelderland	-0,0437	*** (0,003)	-0,0245	*** (0,004)	-0,0447	*** (0,003)	-0,0367	*** (0,005)
Midden-Holland	-0,0198	*** (0,004)	0,0049	(0,005)	0,0106	** (0,003)	0,0180	** (0,006)
Midden-Limburg	0,0244	*** (0,004)	0,0285	*** (0,005)	0,0321	*** (0,003)	0,0365	*** (0,005)
Midden-Utrecht	-0,0499	*** (0,003)	-0,0387	*** (0,004)	-0,0274	*** (0,003)	-0,0227	*** (0,004)
Niet in te delen	-0,0263	*** (0,004)	-0,0038	(0,006)	0,0203	*** (0,004)	0,0281	*** (0,007)
Noord-Holland Noord	0,0125	*** (0,003)	0,0163	*** (0,004)	0,0097	*** (0,003)	0,0137	** (0,004)

Noord-Limburg	0,0711	***	(0,003)	0,0600	***	(0,005)	0,0429	***	(0,003)	0,0496	***	(0,005)
Noordoost-Brabant	0,0172	***	(0,003)	0,0262	***	(0,004)	0,0212	***	(0,003)	0,0239	***	(0,004)
Regio Zwolle	-0,0048		(0,003)	0,0062		(0,004)	-0,0025		(0,003)	0,0029		(0,004)
Rijk van Nijmegen	-0,0504	***	(0,003)	-0,0322	***	(0,005)	-0,0542	***	(0,003)	-0,0429	***	(0,004)
Rijnmond	-0,0722	***	(0,003)	-0,0617	***	(0,004)	-0,0161	***	(0,002)	-0,0114	**	(0,004)
Rivierenland	-0,0190	***	(0,004)	-0,0064		(0,005)	0,0270	***	(0,003)	0,0307	***	(0,005)
Stedendriehoeken Noordwest Veluwe	-0,0035		(0,003)	0,0020		(0,004)	-0,0020		(0,003)	0,0036		(0,004)
Twente	-0,0107	***	(0,003)	0,0058		(0,004)	-0,0315	***	(0,003)	-0,0256	***	(0,004)
West-Brabant	-0,0119	***	(0,003)	-0,0030		(0,004)	0,0091	***	(0,003)	0,0156	***	(0,004)
Zaanstreek/Waterland	-0,0303	***	(0,003)	-0,0181	***	(0,005)	0,0213	***	(0,003)	0,0279	***	(0,005)
Zeeland	0,0388	***	(0,003)	0,0296	***	(0,004)	0,0075	*	(0,003)	0,0161	***	(0,005)
Zuid-Holland Centraal	-0,0685	***	(0,003)	-0,0529	***	(0,005)	-0,0157	***	(0,003)	-0,0160	**	(0,005)
Zuid-Kennemerland en IJmond	-0,0447	***	(0,003)	-0,0500	***	(0,005)	0,0117	***	(0,003)	0,0169	***	(0,005)
Zuid-Limburg	-0,0434	***	(0,003)	-0,0495	***	(0,004)	-0,0648	***	(0,003)	-0,0531	***	(0,004)
Zuidoost-Brabant	-0,0001		(0,003)	0,0001		(0,004)	-0,0033		(0,003)	0,0020		(0,004)
Middelbare school												
Mbo							0,1389	***	(0,001)	0,1443	***	(0,001)
Hbo							0,1815	***	(0,001)	0,1737	***	(0,002)
Wo (bachelor/master)							0,0526	***	(0,001)	-0,0128	***	(0,002)
(Nog) geen diploma behaald in NL							-0,1088	***	(0,002)	-0,1073	***	(0,002)
Hoogst behaalde opleiding leeftijd 15-19 jaar (ref: Middelbare school)												
Mbo	0,0984	***	(0,001)	0,0833	***	(0,002)						
(Nog) geen diploma behaald in NL	-0,1445	***	(0,001)	-0,0622	***	(0,001)						
Constante	0,474	***	(0,003)	0,510	***	(-0,006)	0,586	***	(0,004)	0,578	***	(0,006)
Aantal (in duizendtallen)	23.927			8.822			29.632			8.942		

Significantieniveaus: * = 0,05 ** = 0,01 *** = 0,001. Standaardfouten tussen haakjes.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Tabel B. 2 Schattingsresultaten arbeidsduur (werkuren per week) van jongeren met een baan

Aantal werkuren per week	18-19 (t.o.v. 15-17)		18 (t.o.v. 17)		20-21 (t.o.v. 22-25)		21 (t.o.v. 22)	
Indicator betreft leeftijdsgroep met verhoging WMJL	3,7262	*** (0,019)	2,1563	*** (0,021)	-4,5324	*** (0,02)	-1,6910	*** (0,024)
Indicator maand ligt na verhoging WMJL (vanaf juli 2017)	0,0522	*** (0,011)	0,1309	*** (0,022)	0,0805	*** (0,011)	0,0614	* (0,028)
Indicator betreft leeftijdsgroep met verhoging WMJL vanaf juli 2017	0,0980	*** (0,021)	0,0434	(0,034)	0,1055	*** (0,021)	0,0787	(0,042)
<u>Controlevariabelen</u>								
Kalendermaand (ref: januari)								
Februari	-0,1348	*** (0,006)	-0,1908	*** (0,011)	0,0504	*** (0,006)	-0,0054	(0,013)
Maart	0,0693	*** (0,009)	-0,0389	* (0,016)	0,2198	*** (0,009)	0,1735	*** (0,019)
April	0,9583	*** (0,009)	0,8033	*** (0,016)	0,5247	*** (0,008)	0,5550	*** (0,018)
Mei	1,3591	*** (0,009)	1,1467	*** (0,016)	0,5719	*** (0,008)	0,6439	*** (0,019)
Juni	2,2749	*** (0,01)	2,1987	*** (0,017)	0,8069	*** (0,008)	0,9238	*** (0,019)
Juli	3,3286	*** (0,011)	3,1714	*** (0,018)	1,4486	*** (0,009)	1,8205	*** (0,019)
Augustus	3,0844	*** (0,01)	2,9023	*** (0,017)	1,6305	*** (0,009)	2,0524	*** (0,018)
September	0,7534	*** (0,008)	0,9187	*** (0,014)	0,6277	*** (0,007)	0,7920	*** (0,016)
Oktober	0,3262	*** (0,007)	0,4089	*** (0,013)	0,3177	*** (0,007)	0,3762	*** (0,015)
November	0,1216	*** (0,006)	0,1720	*** (0,012)	0,2534	*** (0,006)	0,2918	*** (0,014)
December	1,0111	*** (0,006)	1,1006	*** (0,011)	0,4651	*** (0,006)	0,5531	*** (0,013)
Geslacht (ref: Man)								
Vrouw	-2,6421	*** (0,015)	-3,0439	*** (0,022)	-2,9759	*** (0,018)	-3,0672	*** (0,03)
Migratieachtergrond (ref: Nederlands)								
Niet-westers 1e generatie	-0,3782	*** (0,049)	-1,1780	*** (0,069)	-2,9816	*** (0,047)	-3,5370	*** (0,077)
Niet-westers 2e generatie	-0,3961	*** (0,023)	-0,6437	*** (0,032)	-2,2326	*** (0,028)	-2,4771	*** (0,045)
Westers 1e generatie	0,9187	*** (0,069)	0,4590	*** (0,097)	0,3339	*** (0,052)	-0,2192	* (0,089)
Westers 2e generatie	-0,4211	*** (0,035)	-0,6095	*** (0,049)	-0,7721	*** (0,042)	-0,7439	*** (0,068)
Onbekend	1,0823	(1,388)	0,8593	(2,054)	-2,2660	(2,886)	0,7715	(1,998)
Middelbare school niveau (ref: Gemengde klas)								
Praktijkonderwijs	3,3966	*** (0,102)	2,6602	*** (0,154)	1,8162	*** (0,109)	2,2098	*** (0,175)
Vmbo basis	1,8986	*** (0,087)	1,8297	*** (0,139)	2,4844	*** (0,101)	2,6576	*** (0,163)
Vmbo kader	0,6350	*** (0,085)	-0,0072	(0,138)	2,3685	*** (0,101)	2,6407	*** (0,162)
Vmbo gemengd	-1,0207	*** (0,088)	-2,0489	*** (0,143)	0,7018	*** (0,106)	0,7500	*** (0,172)
Vmbo theoretisch	-1,4836	*** (0,084)	-2,5935	*** (0,136)	0,2184	* (0,101)	0,0802	(0,163)
Havo	-1,8411	*** (0,083)	-2,8646	*** (0,135)	-2,5173	*** (0,101)	-3,6523	*** (0,164)
Vwo	-2,9969	*** (0,083)	-4,4300	*** (0,135)	-6,7046	*** (0,104)	-8,1906	*** (0,167)
Onbekend/Geen (bekostigde) middelbare in NL	1,8502	*** (0,108)	0,1997	(0,167)	0,0556	(0,104)	-0,3435	* (0,17)
Positie in huishouden leeftijd 15-19 jaar (ref: Thuiswonend kind)								
Alleenstaand zonder kinderen					-0,0784	*** (0,021)	-0,6776	*** (0,035)
Alleenstaand met kinderen (eenouder)					-3,2470	*** (0,112)	-3,2402	*** (0,243)
Samenwonend zonder kinderen					2,8194	*** (0,02)	2,1419	*** (0,04)
Samenwonend met kinderen					-1,4584	*** (0,048)	-0,9412	*** (0,125)
Lid overig huishouden					-0,0799	+ (0,044)	-0,1999	** (0,071)
Arbeidsmarktregio woonachtig (ref: Achterhoek)								
Amersfoort	0,2840	*** (0,074)	0,3580	*** (0,107)	1,1339	*** (0,088)	1,2128	*** (0,151)
Drechtsteden	1,3284	*** (0,084)	1,4326	*** (0,12)	1,7575	*** (0,088)	2,0424	*** (0,15)
Drenthe	0,4513	*** (0,079)	0,3673	** (0,113)	0,2097	* (0,091)	0,2846	(0,154)
Flevoland	0,3923	*** (0,072)	0,3334	** (0,103)	0,8123	*** (0,084)	0,8787	*** (0,142)
Food Valley	2,0281	*** (0,079)	2,3935	*** (0,114)	0,8866	*** (0,084)	1,4011	*** (0,141)
Friesland	0,4677	*** (0,066)	0,3532	*** (0,094)	-0,7074	*** (0,077)	-0,4345	*** (0,131)
Gooi en Vechtstreek	-0,2174	** (0,08)	-0,1591	(0,116)	1,0396	*** (0,1)	1,1063	*** (0,169)
Gorinchem	1,7127	*** (0,132)	1,8383	*** (0,186)	2,0038	*** (0,126)	2,5414	*** (0,21)
Groningen	-0,3436	*** (0,064)	-0,4157	*** (0,092)	-2,4948	*** (0,075)	-2,0847	*** (0,125)
Groot Amsterdam	0,4660	*** (0,062)	0,5789	*** (0,09)	0,4533	*** (0,072)	0,5928	*** (0,121)
Haaglanden	0,1350	* (0,066)	0,2599	** (0,095)	-0,1248	+ (0,076)	0,1221	(0,127)
Helmond-De Peel	0,4362	*** (0,081)	0,5224	*** (0,117)	0,9837	*** (0,093)	0,9764	*** (0,159)
Holland Rijnland	0,6447	*** (0,068)	0,7389	*** (0,099)	0,6023	*** (0,078)	1,0322	*** (0,13)
Midden-Brabant	0,0508	(0,068)	0,0749	(0,098)	-0,0414	(0,08)	0,0796	(0,134)
Midden-Gelderland	-0,1859	** (0,071)	-0,1467	(0,103)	-0,4089	*** (0,085)	-0,2544	(0,144)
Midden-Holland	0,5150	*** (0,09)	0,5490	*** (0,128)	1,4639	*** (0,098)	1,8876	*** (0,167)
Midden-Limburg	-0,0409	(0,078)	-0,1769	(0,111)	0,5444	*** (0,096)	0,3130	(0,165)
Midden-Utrecht	0,2570	*** (0,064)	0,3996	*** (0,092)	-0,1942	** (0,074)	-0,0957	(0,125)
Niet in te delen	1,7928	*** (0,117)	1,9742	*** (0,169)	2,1240	*** (0,116)	2,5756	*** (0,199)
Noord-Holland Noord	0,8615	*** (0,065)	0,9751	*** (0,095)	1,1271	*** (0,077)	1,2105	*** (0,13)
Noord-Limburg	-0,3660	*** (0,075)	-0,3681	*** (0,11)	0,4781	*** (0,091)	0,4063	** (0,155)
Noordoost-Brabant	0,1935	** (0,066)	0,2487	** (0,095)	0,6763	*** (0,077)	0,4780	*** (0,132)
Regio Zwolle	0,7161	*** (0,068)	0,7605	*** (0,098)	0,2794	*** (0,078)	0,5602	*** (0,133)
Rijk van Nijmegen	-0,7870	*** (0,074)	-0,7362	*** (0,105)	-2,2914	*** (0,085)	-1,9469	*** (0,139)

Rijnmond	0,3323	***	(0,061)	0,3424	***	(0,088)	0,7743	***	(0,071)	0,9717	***	(0,12)
Rivierenland	1,8408	***	(0,095)	2,0389	***	(0,135)	2,1197	***	(0,096)	2,7242	***	(0,162)
Stedendriehoeken Noordwest Veluwe	0,7335	***	(0,066)	0,8215	***	(0,096)	0,9359	***	(0,078)	1,2449	***	(0,132)
Twente	-0,0053		(0,065)	0,0884		(0,094)	-0,9625	***	(0,077)	-0,9966	***	(0,13)
West-Brabant	0,6645	***	(0,066)	0,7792	***	(0,096)	1,0229	***	(0,076)	1,1563	***	(0,129)
Zaanstreek/Waterland	0,5742	***	(0,077)	0,6381	***	(0,111)	1,4151	***	(0,087)	1,4530	***	(0,146)
Zeeland	1,6539	***	(0,075)	1,8812	***	(0,11)	1,6903	***	(0,084)	2,1916	***	(0,142)
Zuid-Holland Centraal	-0,0850		(0,073)	-0,0986		(0,105)	0,9374	***	(0,089)	0,9206	***	(0,151)
Zuid-Kennemerland en IJmond	0,3759	***	(0,074)	0,4626	***	(0,107)	1,2974	***	(0,086)	1,3860	***	(0,147)
Zuid-Limburg	-0,0874		(0,067)	-0,1851	*	(0,097)	-0,1767	*	(0,08)	-0,2298		(0,135)
Zuidoost-Brabant	0,1353	*	(0,069)	0,2443	*	(0,1)	-0,0184		(0,08)	-0,1757		(0,134)
Hoogst behaalde opleiding leeftijd 15-19 jaar (ref: Middelbare school)												
Mbo							3,5614	***	(0,026)	3,1461	***	(0,043)
Hbo							8,8597	***	(0,029)	9,9363	***	(0,061)
Wo (bachelor/master)							5,5236	***	(0,042)	0,2865	***	(0,068)
(Nog) geen diploma behaald in NL							3,5762	***	(0,043)	3,2770	***	(0,073)
Groot- en detailhandel, reparatie auto's, vervoer en opslag							-4,7745	***	(0,029)	-5,2322	***	(0,05)
Horeca							-7,3099	***	(0,035)	-7,2335	***	(0,057)
Uitzendsector							-6,1504	***	(0,03)	-6,2021	***	(0,051)
ICT, financiële instellingen + zkl dienstverlening							-1,8484	***	(0,032)	-2,7911	***	(0,059)
Overheid en onderwijs							-1,6420	***	(0,039)	-1,3432	***	(0,07)
Zorg							-4,2843	***	(0,033)	-4,1364	***	(0,058)
Overig							-6,8571	***	(0,048)	-6,7866	***	(0,077)
Thuiswonend kind												
Alleenstaand	-0,2935	***	(0,044)	0,2147	***	(0,064)						
Samenwonend	0,8683	***	(0,085)	0,8171	***	(0,137)						
Lid overig hh	0,0580		(0,062)	0,3108	**	(0,096)						
Middelbare school												
Mbo	5,3414	***	(0,04)	3,9725	***	(0,07)						
(Nog) geen diploma behaald in NL	-1,8055	***	(0,017)	-0,5766	***	(0,024)						
Groot- en detailhandel, reparatie auto's, vervoer en opslag	-5,4072	***	(0,041)	-6,0102	***	(0,059)						
Horeca	-5,6626	***	(0,042)	-6,4319	***	(0,06)						
Uitzendsector	-4,6790	***	(0,045)	-5,3007	***	(0,065)						
ICT, financiële instellingen + zkl dienstverlening	-3,0880	***	(0,057)	-3,7044	***	(0,081)						
Overheid, onderwijs en zorg	-1,6585	***	(0,061)	-1,8273	***	(0,086)						
Overig	-3,5019	***	(0,064)	-3,7342	***	(0,09)						
Constance	17,394	***	(0,107)	19,952	***	(0,166)	29,961	***	(0,123)	28,898	***	(0,202)
Aantal (in duizendtallen)	13.094			5.485			19.731			5.744		

Significantieniveaus: * = 0,05 ** = 0,01 *** = 0,001. Standaardfouten tussen haakjes.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Tabel B. 3 Schattingsresultaten (log) uurloon van jongeren met een baan

(Log) uurloon	18-19 (t.o.v. 15-17)			18 (t.o.v. 17)			20-21 (t.o.v. 22-25)			21 (t.o.v. 22)		
Indicator betreft leeftijdsgroep met verhoging WMJL	0,2770	***	(0,001)	0,1540	***	(0,001)	-0,1880	***	(0,000)	-0,0929	***	(0,001)
Indicator maand ligt na verhoging WMJL (vanaf juli 2017)	0,0298	***	(0,000)	0,0383	***	(0,001)	0,0352	***	(0,000)	0,0381	***	(0,001)
Indicator betreft leeftijdsgroep met verhoging WMJL vanaf juli 2017	0,0301	***	(0,001)	0,0155	***	(0,001)	0,0505	***	(0,000)	0,0534	***	(0,001)
<u>Controlevariabelen</u>												
Kalendermaand (ref: januari)												
Februari	0,0004	*	(0,000)	-0,0008	**	(0,000)	0,0018	***	(0,000)	0,0002		(0,000)
Maart	0,0147	***	(0,000)	0,0134	***	(0,000)	0,0021	***	(0,000)	0,0003		(0,000)
April	0,0050	***	(0,000)	-0,0028	***	(0,000)	-0,0112	***	(0,000)	-0,0133	***	(0,000)
Mei	0,0035	***	(0,000)	-0,0055	***	(0,000)	-0,0121	***	(0,000)	-0,0143	***	(0,000)
Juni	0,0041	***	(0,000)	-0,0070	***	(0,000)	-0,0057	***	(0,000)	-0,0069	***	(0,000)
Juli	-0,0061	***	(0,000)	-0,0187	***	(0,000)	-0,0182	***	(0,000)	-0,0201	***	(0,000)
Augustus	-0,0054	***	(0,000)	-0,0194	***	(0,000)	-0,0166	***	(0,000)	-0,0191	***	(0,000)
September	-0,0373	***	(0,000)	-0,0316	***	(0,000)	-0,0269	***	(0,000)	-0,0305	***	(0,000)
Oktober	-0,0271	***	(0,000)	-0,0223	***	(0,000)	-0,0207	***	(0,000)	-0,0218	***	(0,000)
November	-0,0217	***	(0,000)	-0,0182	***	(0,000)	-0,0184	***	(0,000)	-0,0194	***	(0,000)
December	-0,0178	***	(0,000)	-0,0162	***	(0,000)	-0,0191	***	(0,000)	-0,0192	***	(0,000)
Geslacht (ref: Man)												
Vrouw	-0,0226	***	(0,000)	-0,0098	***	(0,001)	-0,0468	***	(0,000)	-0,0357	***	(0,001)
Migratieachtergrond (ref: Nederlands)												
Niet-westers 1e generatie	0,0463	***	(0,002)	0,0196	***	(0,002)	0,0214	***	(0,001)	0,0156	***	(0,002)
Niet-westers 2e generatie	0,0339	***	(0,001)	0,0351	***	(0,001)	0,0195	***	(0,001)	0,0237	***	(0,001)
Westers 1e generatie	0,0536	***	(0,002)	0,0295	***	(0,003)	0,0419	***	(0,001)	0,0256	***	(0,002)
Westers 2e generatie	0,0121	***	(0,001)	0,0112	***	(0,002)	-0,0059	***	(0,001)	-0,0044	**	(0,001)
Onbekend	0,1226		(0,096)	0,0272		(0,057)	0,0062		(0,043)	0,1186	***	(0,033)
Middelbare school niveau (ref: Gemengde klas)												
Praktijkonderwijs	-0,0019		(0,003)	-0,0361	***	(0,004)	-0,0699	***	(0,003)	-0,0547	***	(0,004)
Vmbo basis	-0,0183	***	(0,003)	-0,0101	*	(0,004)	0,0247	***	(0,002)	0,0149	***	(0,003)
Vmbo kader	-0,0004		(0,003)	0,0126	**	(0,004)	0,0476	***	(0,002)	0,0348	***	(0,003)
Vmbo gemengd	0,0078	**	(0,003)	0,0306	***	(0,004)	0,0561	***	(0,002)	0,0441	***	(0,003)
Vmbo theoretisch	0,0145	***	(0,002)	0,0343	***	(0,004)	0,0526	***	(0,002)	0,0388	***	(0,003)
Havo	0,0616	***	(0,002)	0,0540	***	(0,004)	0,0683	***	(0,002)	0,0493	***	(0,003)
Vwo	0,0843	***	(0,003)	0,0655	***	(0,004)	0,0660	***	(0,002)	0,0564	***	(0,003)
Onbekend/Geen (bekostigde) middelbare in NL	0,0536	***	(0,003)	0,0004		(0,005)	0,0126	***	(0,002)	-0,0029	#	(0,004)
Positie in huishouden leeftijd 15-19 jaar (ref: Thuiswonend kind)												
Alleenstaand zonder kinderen							0,0252	***	(0,000)	0,0071	***	(0,001)
Alleenstaand met kinderen (eenouder)							0,0032	***	(0,002)	-0,0176	***	(0,004)
Samenwonend zonder kinderen							0,0641	***	(0,000)	0,0275	***	(0,001)
Samenwonend met kinderen							0,0674	***	(0,001)	0,0275	***	(0,003)
Lid overig huishouden							0,0201	***	(0,001)	0,0092	***	(0,002)
Arbeidsmarktregio woonachtig (ref: Achterhoek)												
Amersfoort	0,0557	***	(0,002)	0,0607	***	(0,003)	0,0261	***	(0,002)	0,0184	***	(0,003)
Drechtsteden	0,0217	***	(0,002)	0,0171	***	(0,003)	0,0260	***	(0,002)	0,0139	***	(0,003)
Drenthe	-0,0058	*	(0,002)	-0,0088	**	(0,003)	0,0149	***	(0,002)	0,0171	***	(0,003)
Flevoland	0,0622	***	(0,002)	0,0628	***	(0,003)	0,0235	***	(0,002)	0,0170	***	(0,003)
Food Valley	0,0352	***	(0,002)	0,0408	***	(0,003)	0,0298	***	(0,002)	0,0323	***	(0,003)
Friesland	0,0249	***	(0,002)	0,0263	***	(0,003)	0,0051	**	(0,002)	0,0059	*	(0,003)
Gooi en Vechtstreek	0,0634	***	(0,003)	0,0651	***	(0,004)	0,0318	***	(0,002)	0,0215	***	(0,003)
Gorinchem	0,0328	***	(0,003)	0,0315	***	(0,005)	0,0423	***	(0,003)	0,0342	***	(0,004)
Groningen	0,0116	***	(0,002)	0,0084	**	(0,003)	-0,0077	***	(0,002)	0,0054	*	(0,003)
Groot Amsterdam	0,1102	***	(0,002)	0,1165	***	(0,003)	0,0573	***	(0,002)	0,0415	***	(0,002)
Haaglanden	0,0450	***	(0,002)	0,0466	***	(0,003)	0,0207	***	(0,002)	0,0181	***	(0,003)
Helmond-De Peel	0,0484	***	(0,003)	0,0488	***	(0,003)	0,0294	***	(0,002)	0,0255	***	(0,003)
Holland Rijnland	0,0567	***	(0,002)	0,0572	***	(0,003)	0,0244	***	(0,002)	0,0209	***	(0,003)
Midden-Brabant	0,0407	***	(0,002)	0,0421	***	(0,003)	0,0125	***	(0,002)	0,0134	***	(0,003)
Midden-Gelderland	0,0187	***	(0,002)	0,0213	***	(0,003)	0,0063	***	(0,002)	0,0055	+	(0,003)
Midden-Holland	0,0305	***	(0,003)	0,0364	***	(0,004)	0,0356	***	(0,002)	0,0260	***	(0,003)
Midden-Limburg	0,0934	***	(0,003)	0,0977	***	(0,004)	0,0349	***	(0,002)	0,0300	***	(0,003)
Midden-Utrecht	0,0623	***	(0,002)	0,0647	***	(0,003)	0,0251	***	(0,002)	0,0178	***	(0,003)
Niet in te delen	0,0425	***	(0,003)	0,0411	***	(0,004)	0,0484	***	(0,003)	0,0437	***	(0,004)
Noord-Holland Noord	0,0599	***	(0,002)	0,0622	***	(0,003)	0,0315	***	(0,002)	0,0243	***	(0,003)
Noord-Limburg	0,0456	***	(0,002)	0,0611	***	(0,003)	0,0195	***	(0,002)	0,0204	***	(0,003)
Noordoost-Brabant	0,0551	***	(0,002)	0,0623	***	(0,003)	0,0314	***	(0,002)	0,0246	***	(0,003)
Regio Zwolle	0,0024		(0,002)	0,0090	**	(0,003)	0,0175	***	(0,002)	0,0167	***	(0,003)
Rijk van Nijmegen	0,0191	***	(0,002)	0,0239	***	(0,003)	-0,0019		(0,002)	0,0059	*	(0,003)

Rijnmond	0,0411	***	(0,002)	0,0386	***	(0,003)	0,0374	***	(0,002)	0,0306	***	(0,002)
Rivierenland	0,0291	***	(0,003)	0,0322	***	(0,004)	0,0241	***	(0,002)	0,0227	***	(0,003)
Stedendriehoeken Noordwest Veluwe	0,0187	***	(0,002)	0,0207	***	(0,003)	0,0153	***	(0,002)	0,0134	***	(0,003)
Twente	-0,0007		(0,002)	-0,0032	#	(0,003)	0,0010		(0,002)	0,0068	*	(0,003)
West-Brabant	0,0333	***	(0,002)	0,0344	***	(0,003)	0,0204	***	(0,002)	0,0179	***	(0,003)
Zaanstreek/Waterland	0,1026	***	(0,003)	0,1056	***	(0,003)	0,0573	***	(0,002)	0,0459	***	(0,003)
Zeeland	0,0723	***	(0,002)	0,0766	***	(0,003)	0,0511	***	(0,002)	0,0492	***	(0,003)
Zuid-Holland Centraal	0,0417	***	(0,002)	0,0425	***	(0,003)	0,0248	***	(0,002)	0,0187	***	(0,003)
Zuid-Kennemerland en IJmond	0,0988	***	(0,002)	0,1009	***	(0,003)	0,0493	***	(0,002)	0,0389	***	(0,003)
Zuid-Limburg	0,0715	***	(0,002)	0,0720	***	(0,003)	0,0207	***	(0,002)	0,0220	***	(0,003)
Zuidoost-Brabant	0,0716	***	(0,002)	0,0797	***	(0,003)	0,0355	***	(0,002)	0,0290	***	(0,003)
Hoogst behaalde opleiding leeftijd 15-19 jaar (ref: Middelbare school)												
Mbo							0,0577	***	(0,001)	0,0457	***	(0,001)
Hbo							0,1763	***	(0,001)	0,1612	***	(0,001)
Wo (bachelor/master)							0,1464	***	(0,001)	0,0523	***	(0,002)
(Nog) geen diploma behaald in NL							-0,0009		(0,001)	-0,0036	*	(0,002)
Groot- en detailhandel, reparatie auto's, vervoer en opslag												
Horeca							-0,1100	***	(0,001)	-0,0793	***	(0,001)
Uitzendsector							-0,1636	***	(0,001)	-0,1156	***	(0,001)
ICT, financiële instellingen + zkl dienstverlening							-0,0871	***	(0,001)	-0,0535	***	(0,001)
Overheid en onderwijs							-0,0601	***	(0,001)	-0,0715	***	(0,002)
Zorg							0,0228	***	(0,001)	0,0294	***	(0,002)
Overig							0,1183	***	(0,001)	0,1420	***	(0,001)
Overig							-0,1058	***	(0,001)	-0,0864	***	(0,002)
Tuiswonend kind												
Alleenstaand	0,0626	***	(0,001)	0,0279	***	(0,002)						
Samenwonend	0,0831	***	(0,003)	0,0404	***	(0,004)						
Lid overig huishouden	0,0103	***	(0,002)	0,0067	*	(0,003)						
Middelbare school												
Mbo	0,0937	***	(0,001)	0,0418	***	(0,002)						
(Nog) geen diploma behaald in NL	-0,1195	***	(0,000)	-0,0180	***	(0,001)						
Groot- en detailhandel, reparatie auto's, vervoer en opslag												
Horeca	-0,0525	***	(0,001)	-0,0479	***	(0,002)						
Horeca	-0,1124	***	(0,001)	-0,1081	***	(0,002)						
Uitzendsector	0,0281	***	(0,001)	0,0338	***	(0,002)						
ICT, financiële instellingen + zkl dienstverlening												
Overheid, onderwijs en zorg	0,0708	***	(0,002)	0,0673	***	(0,002)						
Overheid, onderwijs en zorg	0,3637	***	(0,002)	0,3733	***	(0,003)						
Overig	-0,0442	***	(0,002)	-0,0543	***	(0,003)						
Overig	1,5910	***	(0,003)	1,6283	***	(0,005)	2,4470	***	(0,003)	2,4182	***	(0,004)
Constante												
Aantal (in duizendtallen)	13.094			5.485			19.731			5.744		

Significantieniveaus: * = 0,05 ** = 0,01 *** = 0,001. Standaardfouten tussen haakjes.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Tabel B. 4 Schattingsresultaten onderwijsdeelname

Onderwijsdeelname	18-19 (t.o.v. 15-17)		18 (t.o.v. 17)		20-21 (t.o.v. 22-25)		21 (t.o.v. 22)	
Indicator betreft leeftijdsgroep met verhoging WMJL	-0,1274	*** (-0,001)	-0,0919	*** (-0,001)	0,1876	*** (-0,001)	0,0602	*** (-0,001)
Indicator maand ligt na verhoging WMJL (vanaf juli 2017)	-0,0024	*** (0,000)	-0,0032	*** (-0,001)		(0,000)	0,0013	(-0,001)
Indicator betreft leeftijdsgroep met verhoging WMJL vanaf juli 2017	-0,0039	*** (-0,001)	-0,0025	*** (-0,001)	-0,0029	** (-0,001)	-0,0003	*** (-0,002)
<u>Controlevariabelen</u>								
Geslacht (ref: Man)								
Vrouw	0,0150	*** (0,000)	0,0098	*** (-0,001)	0,0251	*** (-0,001)	0,0302	*** (-0,001)
Migratieachtergrond (ref: Nederlands)								
Niet-westers 1e generatie	0,0956	*** (-0,002)	0,1019	*** (-0,003)	0,1436	*** (-0,002)	0,1483	*** (-0,003)
Niet-westers 2e generatie	0,0222	*** (-0,001)	0,0293	*** (-0,001)	0,0677	*** (-0,001)	0,0748	*** (-0,002)
Westers 1e generatie	0,1033	*** (-0,002)	0,0709	*** (-0,003)	0,0910	*** (-0,002)	0,1007	*** (-0,003)
Westers 2e generatie	-0,0150	*** (-0,001)	-0,0195	*** (-0,002)	0,0162	*** (-0,002)	0,0072	** (-0,003)
Onbekend	0,0535	(-0,094)	0,0657	(-0,202)	0,0406	(-0,075)	0,1181	(-0,117)
Middelbare school niveau (ref: Gemengde klas)								
Praktijkonderwijs	0,0824	*** (-0,004)	0,0107	+ (-0,006)	-0,1191	*** (-0,004)	-0,1380	*** (-0,007)
Vmbo basis	0,1814	*** (-0,003)	0,1424	*** (-0,005)	-0,1146	*** (-0,004)	-0,1364	*** (-0,007)
Vmbo kader	0,2117	*** (-0,003)	0,1900	*** (-0,005)	-0,0652	*** (-0,004)	-0,0950	*** (-0,007)
Vmbo gemengd	0,2405	*** (-0,003)	0,2204	*** (-0,005)	0,0228	*** (-0,004)	-0,0006	(-0,007)
Vmbo theoretisch	0,2332	*** (-0,003)	0,2107	*** (-0,005)	0,0458	*** (-0,004)	0,0286	*** (-0,007)
Havo	0,2240	*** (-0,003)	0,1677	*** (-0,005)	0,2107	*** (-0,004)	0,2405	*** (-0,007)
Vwo	0,2513	*** (-0,003)	0,2127	*** (-0,005)	0,3265	*** (-0,004)	0,3443	*** (-0,007)
Onbekend/Geen (bekostigde) middelbare in NL	-0,3503	*** (-0,004)	-0,3060	*** (-0,006)	0,0466	*** (-0,004)	0,0397	*** (-0,007)
Positie in huishouden leeftijd 15-19 jaar (ref: Thuiswonend kind)								
Alleenstaand zonder kinderen					0,0426	*** (-0,001)	0,0571	*** (-0,001)
Alleenstaand met kinderen (eenouder)					-0,0912	*** (-0,003)	-0,0804	*** (-0,008)
Samenwonend zonder kinderen					-0,0746	*** (-0,001)	-0,0327	*** (-0,002)
Samenwonend met kinderen					-0,2148	*** (-0,001)	-0,2512	*** (-0,004)
Lid overig huishouden					0,0089	*** (-0,002)	0,0141	*** (-0,003)
Arbeidsmarktregio woonachtig (ref: Achterhoek)								
Amersfoort	-0,0285	*** (-0,002)	-0,0386	*** (-0,004)	-0,0507	*** (-0,004)	-0,0552	*** (-0,007)
Drechtsteden	-0,0253	*** (-0,002)	-0,0279	*** (-0,004)	-0,0711	*** (-0,004)	-0,0838	*** (-0,007)
Drenthe	-0,0087	*** (-0,002)	-0,0075	* (-0,003)	-0,0121	** (-0,004)	-0,0193	** (-0,007)
Flevoland	-0,0198	*** (-0,002)	-0,0209	*** (-0,003)	-0,0238	*** (-0,004)	-0,0339	*** (-0,006)
Food Valley	-0,0327	*** (-0,002)	-0,0400	*** (-0,003)	-0,0051	(-0,003)	-0,0411	*** (-0,006)
Friesland	-0,0011	(-0,002)	-0,0017	(-0,003)	0,0323	*** (-0,003)	0,0159	** (-0,006)
Gooien Vechtstreek	-0,0576	*** (-0,002)	-0,0854	*** (-0,004)	-0,0618	*** (-0,004)	-0,0702	*** (-0,007)
Gorinchem	-0,0302	*** (-0,003)	-0,0383	*** (-0,006)	-0,0863	*** (-0,005)	-0,1069	*** (-0,009)
Groningen	0,0017	(-0,002)	-0,0052	+ (-0,003)	0,0894	*** (-0,003)	0,0645	*** (-0,005)
Groot Amsterdam	-0,0479	*** (-0,002)	-0,0711	*** (-0,003)	-0,0227	*** (-0,003)	-0,0379	*** (-0,005)
Haaglanden	-0,0263	*** (-0,002)	-0,0406	*** (-0,003)	0,0260	*** (-0,003)	-0,0030	(-0,005)
Helmond-De Peel	-0,0276	*** (-0,002)	-0,0294	*** (-0,004)	-0,0483	*** (-0,004)	-0,0489	*** (-0,007)
Holland Rijnland	-0,0316	*** (-0,002)	-0,0415	*** (-0,003)	-0,0116	*** (-0,003)	-0,0359	*** (-0,006)
Midden-Brabant	-0,0167	*** (-0,002)	-0,0235	*** (-0,003)	0,0088	** (-0,003)	-0,0039	(-0,006)
Midden-Gelderland	-0,0215	*** (-0,002)	-0,0301	*** (-0,003)	0,0037	(-0,004)	-0,0087	(-0,006)
Midden-Holland	-0,0289	*** (-0,002)	-0,0306	*** (-0,004)	-0,0598	*** (-0,004)	-0,0722	*** (-0,007)
Midden-Limburg	-0,0299	*** (-0,002)	-0,0352	*** (-0,004)	-0,0338	*** (-0,004)	-0,0274	*** (-0,007)
Midden-Utrecht	-0,0318	*** (-0,002)	-0,0477	*** (-0,003)	-0,0045	(-0,003)	-0,0255	*** (-0,005)
Niet in te delen	-0,0158	*** (-0,003)	-0,0186	*** (-0,005)	-0,0867	*** (-0,005)	-0,1036	*** (-0,009)
Noord-Holland Noord	-0,0371	*** (-0,002)	-0,0438	*** (-0,003)	-0,0577	*** (-0,003)	-0,0680	*** (-0,006)
Noord-Limburg	-0,0181	*** (-0,002)	-0,0204	*** (-0,004)	-0,0343	*** (-0,004)	-0,0419	*** (-0,007)
Noordoost-Brabant	-0,0189	*** (-0,002)	-0,0187	*** (-0,003)	-0,0319	*** (-0,003)	-0,0361	*** (-0,006)
Regio Zwolle	-0,0067	*** (-0,002)	-0,0068	* (-0,003)	-0,0152	*** (-0,003)	-0,0294	*** (-0,006)
Rijk van Nijmegen	-0,0169	*** (-0,002)	-0,0282	*** (-0,004)	0,0501	*** (-0,003)	0,0195	*** (-0,006)
Rijnmond	-0,0195	*** (-0,002)	-0,0258	*** (-0,003)	-0,0182	*** (-0,003)	-0,0357	*** (-0,005)
Rivierenland	-0,0309	*** (-0,002)	-0,0316	*** (-0,004)	-0,0864	*** (-0,004)	-0,1000	*** (-0,007)
Stedendriehoeken Noordwest								
Veluwe	-0,0225	*** (-0,002)	-0,0271	*** (-0,003)	-0,0363	*** (-0,003)	-0,0478	*** (-0,006)
Twente	0,0076	*** (-0,002)	0,0053	+ (-0,003)	0,0455	*** (-0,003)	0,0388	*** (-0,006)
West-Brabant	-0,0199	*** (-0,002)	-0,0218	*** (-0,003)	-0,0350	*** (-0,003)	-0,0414	*** (-0,006)
Zaanstreek/Waterland	-0,0368	*** (-0,002)	-0,0461	*** (-0,004)	-0,0591	*** (-0,004)	-0,0669	*** (-0,007)
Zeeland	-0,0357	*** (-0,002)	-0,0387	*** (-0,004)	-0,0805	*** (-0,004)	-0,0977	*** (-0,006)
Zuid-Holland Centraal	-0,0354	*** (-0,002)	-0,0453	*** (-0,004)	-0,0348	*** (-0,004)	-0,0452	*** (-0,007)
Zuid-Kennemerland en IJmond	-0,0558	*** (-0,002)	-0,0774	*** (-0,004)	-0,0670	*** (-0,004)	-0,0826	*** (-0,006)

Zuid-Limburg	-0,0351	***	(-0,002)	-0,0420	***	(-0,003)	-0,0084	**	(-0,003)	-0,0231	***	(-0,006)
Zuidoost-Brabant	-0,0254	***	(-0,002)	-0,0337	***	(-0,003)	0,0141	***	(-0,003)	0,0151	**	(-0,006)
Hoogst behaalde opleiding leeftijd 15-19 jaar (ref: Middelbare school)												
Mbo							-0,1321	***	(-0,001)	-0,1122	***	(-0,002)
Hbo							-0,4603	***	(-0,001)	-0,5301	***	(-0,003)
Wo (bachelor/master) (Nog) geen diploma behaald in NL							-0,2004	***	(-0,001)	-0,0882	***	(-0,002)
Thuiswonend kind							-0,2855	***	(-0,002)	-0,2966	***	(-0,003)
Alleenstaand	0,0858	***	(-0,002)	0,0591	***	(-0,002)						
Samenwonend	0,0280	***	(-0,003)	0,0224	***	(-0,006)						
Lid overig huishouden Middelbare school	-0,0234	***	(-0,002)	-0,0152	***	(-0,004)						
Mbo (Nog) geen diploma behaald in NL	-0,1938	***	(-0,002)	-0,0992	***	(-0,003)						
Constante	-0,0217	***	(-0,001)	-0,0320	***	(-0,001)	0,4081	***	(-0,005)	0,4928	***	(-0,008)
Aantal (in duizendtallen)	2.087			769			2.586			781		

Significantieniveaus: * = 0,05 ** = 0,01 *** = 0,001. Standaardfouten tussen haakjes.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

Tabel B. 5 Schattingsresultaten aandeel jongeren zonder baan of opleiding

Onderwijsdeelname	18-19 (t.o.v. 15-17)		18 (t.o.v. 17)		20-21 (t.o.v. 22-25)		21 (t.o.v. 22)	
Indicator betreft leeftijdsgroep met verhoging WMJL	0,0454	*** (-0,001)	0,0363	*** (-0,001)	-0,0467	*** (-0,001)	-0,0134	*** (-0,001)
Indicator maand ligt na verhoging WMJL (vanaf juli 2017)	0,0012	*** (0,000)	0,0013	* (-0,001)	-0,0022	*** (0,000)	-0,0030	** (-0,001)
Indicator betreft leeftijdsgroep met verhoging WMJL vanaf juli 2017	0,0019	** (-0,001)	0,0026	* (-0,001)	0,0005	(-0,001)	-0,0013	(-0,002)
<u>Controlevariabelen</u>								
Geslacht (ref: Man)								
Vrouw	-0,0046	***	-0,0006	(-0,001)	-0,0115	***	-0,0139	*** (-0,001)
Migratieachtergrond (ref: Nederlands)								
Niet-westers 1e generatie	-0,0426	*** (-0,001)	-0,0476	*** (-0,002)	0,0107	*** (-0,002)	0,0033	(-0,003)
Niet-westers 2e generatie	0,0052	*** (-0,001)	0,0004	(-0,001)	0,0562	*** (-0,001)	0,0500	*** (-0,001)
Westers 1e generatie	-0,0615	*** (-0,002)	-0,0318	*** (-0,003)	-0,0517	*** (-0,002)	-0,0355	*** (-0,003)
Westers 2e generatie	0,0168	*** (-0,001)	0,0192	*** (-0,001)	0,0277	*** (-0,001)	0,0266	*** (-0,002)
Onbekend	-0,0144	(-0,08)	-0,1510	*** (-0,039)	0,1099	(-0,075)	0,0984	(-0,124)
Middelbare school niveau (ref: Gemengde klas)								
Praktijkonderwijs	-0,1112	*** (-0,003)	-0,0737	*** (-0,005)	-0,0113	** (-0,004)	-0,0026	(-0,007)
Vmbo basis	-0,1477	*** (-0,003)	-0,1055	*** (-0,005)	-0,0225	*** (-0,004)	0,0002	(-0,006)
Vmbo kader	-0,1738	*** (-0,003)	-0,1351	*** (-0,005)	-0,0758	*** (-0,004)	-0,0506	*** (-0,006)
Vmbo gemengd	-0,1873	*** (-0,003)	-0,1485	*** (-0,005)	-0,1017	*** (-0,004)	-0,0739	*** (-0,006)
Vmbo theoretisch	-0,1823	*** (-0,003)	-0,1431	*** (-0,005)	-0,1001	*** (-0,004)	-0,0731	*** (-0,006)
Havo	-0,1879	*** (-0,003)	-0,1447	*** (-0,004)	-0,1702	*** (-0,004)	-0,1605	*** (-0,006)
Vwo	-0,1926	*** (-0,003)	-0,1608	*** (-0,004)	-0,1843	*** (-0,004)	-0,1761	*** (-0,006)
Onbekend/Geen (bekostigde) middelbare in NL	0,3198	*** (-0,003)	0,2718	*** (-0,005)	-0,0070	+ (-0,004)	0,0213	*** (-0,006)
Positie in huishouden leeftijd 15-19 jaar (ref: Thuiswonend kind)								
Alleenstaand zonder kinderen					-0,0192	*** (-0,001)	-0,0160	*** (-0,001)
Alleenstaand met kinderen (eenouder)					0,2431	*** (-0,004)	0,2404	*** (-0,008)
Samenwonend zonder kinderen					-0,0456	*** (-0,001)	-0,0359	*** (-0,001)
Samenwonend met kinderen					0,1620	*** (-0,002)	0,2314	*** (-0,005)
Lid overig huishouden					-0,0029	* (-0,001)	-0,0032	(-0,002)
Arbeidsmarktregio woonachtig (ref: Achterhoek)								
Amersfoort	0,0093	*** (-0,001)	0,0126	*** (-0,002)	0,0100	*** (-0,003)	0,0098	* (-0,004)
Drechtsteden	0,0061	*** (-0,002)	0,0062	* (-0,002)	0,0181	*** (-0,003)	0,0222	*** (-0,005)
Drenthe	0,0058	*** (-0,002)	0,0061	* (-0,002)	0,0127	*** (-0,003)	0,0105	** (-0,005)
Flevoland	0,0075	*** (-0,001)	0,0053	* (-0,002)	0,0035	(-0,003)	0,0073	(-0,004)
Food Valley	0,0087	*** (-0,001)	0,0109	*** (-0,002)	0,0000	(-0,002)	0,0010	(-0,004)
Friesland	0,0045	*** (-0,001)	0,0039	+ (-0,002)	0,0178	*** (-0,002)	0,0147	*** (-0,004)
Gooien Vechtstreek	0,0309	*** (-0,002)	0,0447	*** (-0,003)	0,0328	*** (-0,003)	0,0312	*** (-0,005)
Gorinchem	0,0051	* (-0,002)	0,0114	** (-0,004)	0,0133	*** (-0,004)	0,0174	** (-0,007)
Groningen	0,0020	(-0,001)	0,0036	+ (-0,002)	0,0090	*** (-0,002)	0,0023	(-0,004)
Groot Amsterdam	0,0236	*** (-0,001)	0,0351	*** (-0,002)	0,0136	*** (-0,002)	0,0160	*** (-0,003)
Haaglanden	0,0146	*** (-0,001)	0,0232	*** (-0,002)	0,0082	*** (-0,002)	0,0062	(-0,004)
Helmond-De Peel	0,0074	*** (-0,002)	0,0076	** (-0,003)	0,0053	(-0,003)	0,0015	(-0,005)
Holland Rijnland	0,0105	*** (-0,001)	0,0143	*** (-0,002)	0,0007	(-0,002)	0,0033	(-0,004)
Midden-Brabant	0,0045	** (-0,001)	0,0060	** (-0,002)	-0,0032	(-0,002)	-0,0010	(-0,004)
Midden-Gelderland	0,0068	*** (-0,001)	0,0079	** (-0,002)	0,0190	*** (-0,003)	0,0107	** (-0,004)
Midden-Holland	0,0106	*** (-0,002)	0,0101	*** (-0,003)	0,0141	*** (-0,003)	0,0097	* (-0,005)
Midden-Limburg	0,0042	* (-0,002)	0,0046	(-0,003)	0,0001	(-0,003)	0,0030	(-0,005)
Midden-Utrecht	0,0124	*** (-0,001)	0,0197	*** (-0,002)	0,0175	*** (-0,002)	0,0199	*** (-0,004)
Niet in te delen	-0,0016	(-0,002)	0,0006	(-0,003)	0,0099	** (-0,004)	0,0098	(-0,006)
Noord-Holland Noord	0,0141	*** (-0,001)	0,0165	*** (-0,002)	0,0214	*** (-0,002)	0,0208	*** (-0,004)
Noord-Limburg	0,0010	(-0,002)	0,0018	(-0,003)	-0,0052	(-0,003)	-0,0001	(-0,005)
Noordoost-Brabant	0,0082	*** (-0,001)	0,0069	** (-0,002)	0,0034	(-0,002)	0,0051	(-0,004)
Regio Zwolle	0,0026	* (-0,001)	0,0036	+ (-0,002)	0,0038	(-0,002)	0,0044	(-0,004)
Rijk van Nijmegen	0,0059	*** (-0,002)	0,0103	*** (-0,003)	0,0189	*** (-0,002)	0,0211	*** (-0,004)
Rijnmond	0,0076	*** (-0,001)	0,0110	*** (-0,002)	0,0101	*** (-0,002)	0,0102	** (-0,003)
Rivierenland	0,0055	** (-0,002)	0,0074	** (-0,003)	0,0060	(-0,003)	0,0057	(-0,005)
Stedendriehoeken Noordwest								
Veluwe	0,0097	*** (-0,001)	0,0114	*** (-0,002)	0,0125	*** (-0,002)	0,0087	* (-0,004)
Twente	-0,0018	(-0,001)	-0,0018	(-0,002)	-0,0018	(-0,002)	-0,0044	(-0,004)
West-Brabant	0,0055	*** (-0,001)	0,0069	*** (-0,002)	0,0116	*** (-0,002)	0,0067	(-0,004)
Zaanstreek/Waterland	0,0143	*** (-0,002)	0,0170	*** (-0,003)	0,0170	*** (-0,003)	0,0182	*** (-0,004)
Zeeland	0,0106	*** (-0,002)	0,0127	*** (-0,003)	0,0259	*** (-0,003)	0,0205	*** (-0,004)
Zuid-Holland Centraal	0,0217	*** (-0,002)	0,0271	*** (-0,003)	0,0180	*** (-0,003)	0,0180	*** (-0,004)
Zuid-Kennemerland en IJmond	0,0234	*** (-0,002)	0,0308	*** (-0,003)	0,0241	*** (-0,003)	0,0263	*** (-0,004)

Zuid-Limburg	0,0118	***	(-0,002)	0,0141	***	(-0,002)	0,0502	***	(-0,002)	0,0424	***	(-0,004)
Zuidoost-Brabant	0,0080	***	(-0,001)	0,0104	***	(-0,002)	-0,0091	***	(-0,002)	-0,0116	**	(-0,004)
Hoogst behaalde opleiding leeftijd 15-19 jaar (ref: Middelbare school)												
Mbo							-0,0718	***	(-0,001)	-0,0775	***	(-0,001)
Hbo							0,0009		(-0,001)	0,0377	***	(-0,002)
Wo (bachelor/master)							0,0132	***	(-0,001)	0,0199	***	(-0,002)
(Nog) geen diploma behaald in NL							0,1940	***	(-0,002)	0,1987	***	(-0,003)
Thuiswonend kind												
Alleenstaand	-0,0475	***	(-0,001)	-0,0269	***	(-0,002)						
Samenwonend	-0,0206	***	(-0,003)	-0,0100	*	(-0,005)						
Lid overig huishouden	0,0195	***	(-0,002)	0,0094	***	(-0,003)						
Middelbare school												
Mbo	-0,0050	***	(-0,001)	-0,0128	***	(-0,002)						
(Nog) geen diploma behaald in NL	0,0228	***	(0,000)	0,0458	***	(-0,001)						
Constante	0,1787	***	(-0,003)	0,1390	***	(-0,005)	0,2656	***	(-0,004)	0,2286	***	(-0,007)
Aantal (in duizendtallen)	2.087			769			2.586			781		

Significantieniveaus: * = 0,05 ** = 0,01 *** = 0,001. Standaardfouten tussen haakjes.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2020)

seo economisch onderzoek

Roetersstraat 29 . 1018 WB Amsterdam . T (+31) 20 525 16 30 . F (+31) 20 525 16 86 . www.seo.nl